

LATVIJAS UNIVERSITĀTE
HUMANITĀRO ZINĀTŅU FAKULTĀTE
ĀZIJAS STUDIJU NODAĻA

Nacionālā Vērtību Sistēma korejiešu sakāmvārdos

BAKALaura DARBS

Autore: **Dzintra Dubrova**

Stud.apl.: **dd14022**

Darba vadītājs: **Prof. Seo Jin Seok**

Rīga, 2017

SATURS

Ievads.....	3
1. Korejiešu sakāmvārdu vēsture un īpatnības	6
1.1. Sakāmvārdu definīcija un vēsture.....	6
1.1.1 Korejiešu sakāmvārda etimoloģija.....	6
1.1.2. Sakāmvārdi un idiomās korejiešu valodā.....	7
1.1.3. Korejiešu sakāmvārdu vēsture	8
1.1.4. Korejiešu sakāmvārdu veidošanās	8
1.1.5. Sakāmvārdu pretrunas	9
1.1.6. Sakāmvārdu polisēmija	9
1.1.7. Ķīniešu izcelsmes sakāmvārdi.	10
1.2. Biežāk sastopamie tēli un ētiskās īpatnības korejiešu sakāmvārdos	11
1.2.1. Tēli un simboli korejiešu sakāmvārdos.....	11
1.2.2. Ētiskās sakāmvārdu īpatnības	12
2. Vērtību sistēma korejiešu sakāmvārdos.....	16
2.1. Dzimtenes un tautas vērtība.....	16
2.1.1. Patriotisms un kolektīvisms	16
2.1.2. Sabiedrības iekārta un valdība	21
2.2. Ģimenes vērtība	24
2.2.1. Vecāku un bērnu attiecības	24
2.2.2. Kāzas un laulība	25

2.2.3. Vīrieša un sievietes pienākumi	28
2.3. Bagātība kā vērtība korejiešu un latviešu sakāmvārdos	30
2.4. Reliģija kā vērtība korejiešu sakāmvārdos	34
2.4.1. Šamanisms	34
2.4.2. Konfuciānisms	36
2.4.3. Budisms.....	37
2.4.4. Kristietība.....	39
Secinājumi	41
Literatūras sakraksts	43
Pielikums	45
Kopsavilkums	
Summary	
Dokumentārā lapa.....	

IEVADS

Bakalaura darbs “Nacionālā vērtību sistēma korejiešu sakāmvārdos” ir veltīts korejiešu sakāmvārdu izpētei. Katrai tautai ir savas nacionālās īpatnības, kuras nevar piešķirt citām tautām. Sakāmvārds ir folkloras materiāls, kurā arī atklājas šīs īpatnības.

Tēmas aktualitāte. Interese par korejiešu valodas apguvi Latvijā sāka pieaugt tikai šajā desmitgadē. Tas ir galvenais iemesls, kāpēc pētījumu par šo valodu pagaidām nav daudz. Tomēr latviešu interese par Koreju pieaug ar katru studiju gadu arvien vairāk, par ko liecina Latvijas Republikas un Korejas Republikas augstākās izglītības iestāžu sadarbība pēdējos gados – apmaiņas programmas iespējas, dažādas konferences u.c. Turpmākai sadarbībai abām kultūrām būtu vēlams jāiepazīst vienai otru tuvāk, gan mācoties otra valodas, gan cienot viens otra vērtības. Darbs būs saistošs visiem, kas ir ieinteresēti korejiešu valodā vai Āzijas kultūrā.

Autore izvēlējās korejiešu sakāmvārdus par pētījuma objektu, jo uzskata, ka pilnvērtīga korejiešu valodas apguve bez idiomātisko izteicienu un sakāmvārdu saprašanas ir neiespējama. Saskaroties ar korejiešu sakāmvārdiem, ārzemnieki sapratīs, ka ar bagātu vārdu krājumu svešvalodā vien nepietiks, lai saprastu domu, kas slēpjas tautas izteicienos. Sakāmvārdi ir cieši saistīti ar šīs valsts kultūru un vēsturi un korejiešu cilvēka mentalitāti. Pētījums būs kārtējais atgādinājums, ka valodas apguve bez kultūras saprašanas, un otrādi, nav iespējama.

Darba hipotēze: Dzimtene un tauta, ģimene, bagātība un reliģija ir noteicošās pamatvērtības Korejas nācijas apziņā un korejiešu sakāmvārdos.

Darba mērķis: Izpētīt korejiešu sakāmvārdu saturu un izvērtēt to savstarpēju sakarību ar pieņemtām nacionālām vērtībām.

Darba gaitā izvirzītie galvenie uzdevumi ir:

- 1.) izpētīt korejiešu sakāmvārdu veidošanās vēsturi un sakāmvārdos bieži sastopamus tēlus;
- 2.) noskaidrot, kādas korejiešu etniskās īpatnības atklājas sakāmvārdos;
- 3.) noskaidrot, vai autores pieņemtās nacionālās vērtības atspoguļojās korejiešu sakāmvārdos;
- 4.) salīdzināt, cik būtiska korejiešiem un latviešiem ir bagātības vērtība;
- 5.) pierādīt, ka sakāmvārdu pētīšana veicina vārdu krājuma paplašināšanos korejiešu valodā.

Par pētīšanas metodi izvēlēta teorētiskā analīze. Pētīšanas laikā izmantotā literatūra tiek izvērtēta un vispārināta. Savukārt folkloras materiāli – sakāmvārdi, tiek interpretēti un savstarpēji salīdzināti.

Darbs sadalīts divās daļās un sešās nodaļās. Pirmajā daļā izskaidrots viss, kas definē korejiešu sakāmvārdus. Izpētīta sakāmvārdu izveidošanās vēsture, aplūkotas sakāmvārdu iespējamās pretrunas un polisēmijas, kā arī tika noteikti sakāmvārdos bieži sastopamie tēli un etniskās īpatnības. Otrajā daļā autore izvēlējās četras raksturīgākās korejiešu nacionālās vērtības un meklēja to atspoguļojumu korejiešu senos sakāmvārdos. Autore izvēlējās stereotipiem pakļautās korejiešu vērtības, balstoties uz apgūto Āziju studijās līdz šim. Rakstot darbu, autore izmantoja, darba vadītāja, profesora So Džinsoka (Seo Jin Seok) piedāvāto transkripciju no korejiešu uz latviešu alfabētu. To var apskatīt pielikumā.

Bakalaura darba pētījuma bāzi veido, galvenokārt, divi sakāmvārdu krājumi: Son Džesona (송재선) korejiešu sakāmvārdu lielais krājums ar skaidrojumiem korejiešu valodā un Lim Sudžona (림수전) krājums ar sakāmvārdiem korejiešu valodā un to skaidrojumiem krievu valodā. Visā darbā kopumā tika izmantoti 156 korejiešu sakāmvārdi. Kā arī darba teorētiskai bāzei bija īpaši noderīga Hu Min Sona (*Ho-min Sohn*) grāmata „Korejiešu valoda Kultūrā un Sabiedrībā” (*Korean language in Culture and Society*), un daudz citas sociālās, vēsturiskās un reliģiskās literatūras grāmatas, kas palīdzēja labāk izprast korejiešu tautas vērtības.

1. Korejiešu sakāmvārdu vēsture un īpatnības

Pirmajā nodaļā aplūkojams, kas ir korejiešu sakāmvārdi, kur aizsākās korejiešu sakāmvārdu vēsture, un kā veidojas sakāmvārdi. Ir iespēja iepazīties ar ķīniešu izcelsmes korejiešu sakāmvārdiem un struktūru. Otrajā nodaļā aprakstīti visbiežāk sastopamie sakāmvārdos tēli un simboli. Tiek aprakstītas korejiešu mentalitātes īpatnības, kas atspoguļojas pētāmā folkloras materiālā. Šajā nodaļā par korejiešu sakāmvārdu avotiem kalpoja 3 sakāmvārdu krājumi: Son Džesona (송재선) „Lielais korejiešu sakāmvārdu krājums” (*우리말 속담큰사전*), Lim Sudžona (림수전) „Korejiešu zelta izteikumu krājums” (*Золотые слова корейского народа*) un Tolstikovas (Толстикова) „Korejiešu tautas sakāmvārdu, parunu un izteikumu” (*Корейские народные пословицы, поговорки и выражения*) grāmata. Lai atrastu tematiski vajadzīgos sakāmvārdus šajos avotos, tika izvēlēti šādi atslēgvārdi: tēls, dzīvnieks, simbols, cilvēks, raksturs, darbs, optimisms, pesimisms, valoda.

1.1. Sakāmvārdu definīcija un vēsture

1.1.1. Korejiešu sakāmvārda etimoloģija*

Korejiešu sakāmvārds jeb 속담 [soktam] sastāv no divām korejiešu zilbēm 속 [sok] un 담 [tam], kas savukārt rodas no divām ķīniešu rakstzīmēm, kas nozīmē 俗 = 풍속 [pungsok] 속[sok] = paraža un 談 말씀 [malseum] 담[tam] = vārds, izteiciens. Saliekot kopā šīs zilbes, mēs saprotam šo vārdu 속담 [soktam] kā kādu izteicienu par tautas paražām. Pēc būtības tas ir sakāmvārds.

* Konkrēta vārda izcelšanās īpatnību un radniecīgo sakaru skaidrojums.

Korejēši sauc 속담 par seno parunu, kas translē sevī kādu gudrību un morālu pamācību.
(천재학습백과 초등 국어 용어사전. 속담. 2017: [Interneta resurss])

1.1.2. Sakāmvārdi un idiomās korejiešu valodā

Vēl pastāv idiomās 관용어 [kvanjono] (慣用語). Bieži vien cilvēki sakāmvārdus un idiomās uztver kā vienu un to pašu, jo tie ir līdzīgi un daudzi sakāmvārdi ietver sevī idiomās. Šis pētījums ir veltīts tieši korejiešu sakāmvārdam, kā terminam. Pēc definīcijas, sakāmvārds ir tradicionāls teiciens, kas veicina kādu morālu vai praktisku sociālu ideju. Savulaik idioma ir izteiksme, vārdu savienojums, kura nozīme ir citādāka nekā burtiskā nozīme šim pašam vārdu savienojumam. (Difference Between, 2017: [Interneta resurss])

Piemērs:

Idioma: 눈물(이) 없다.

Burtiski: Asaru nav.

Nozīme: Nav nekādu emociju attiecīgajā situācijā.

Sakāmvārds: 꽃은 웃어도 소리가 없고 새는 울어도 눈물이 없다. (송재선/ Son Songje, 2006)

Burtiski: Pat ja ziedi smejas, nav skaņas, pat ja putni raud, nav asaru.

Nozīme: Pat ja cilvēks neparāda savas emocijas, tas nenozīmē, ka iekšā sirdī viņš nepārdzīvo.

Sakāmvārdi un idiomās pieder pie tās valsts kultūras paši par sevi. Sakāmvārdi ir teikumi, kurus cilvēki bieži citē, sniedzot padomu vai stāstot kaut ko par dzīvi. Sakāmvārdi atšķiras no parastiem teikumiem ar savu komunikatīvo efektu. Un šī atšķirība var izriet no tā tēlainās izteiksmes metodes. Sakāmvārdu jēga, kura ir izteikta ar simbola vai metaforas palīdzību, tur sevī pamācošus mērķus, piemēram - apgaismību, brīdinājumu, satīru u.c.

Idiomās ir vārdu savienojums, kurai ir citādāka nozīme, nekā ja tie paši vārdi būtu lietoti atsevišķi. Viena no idiomu problēmām slēpjas tajā, ka bieži vien mēs nespējam saprast šis

idiomas nozīmi no tiem vārdiem un simboliem, ko tā sevī satur. (Difference Between, 2017: [Interneta resurss])

1.1.3. Korejiešu sakāmvārdu vēsture

Viena no svarīgākajām Korejiešu valodas pazīmēm ir tas, ka korejiešu leksikons ir pārpilns ar metaforiskiem izteicieniem, tādām kā idiomas, aforismi un sakāmvārdi. Sakāmvārdi, kas sastāv no relatīvi vienkāršiem idiomātiskiem izteicieniem, atklāj kultūras un sociālos valodas aspektus. Šis tēlainās frāzes tiek bieži izmantotas didaktiskiem vai satīriskiem mērķiem ikdienas cilvēka mijiedarbībā. Sakāmvārdi bieži definē patiesības un funkcijas, kā zelta izteicienus, kas atklāj būtiskas cilvēka, kultūras un sabiedrības īpašības.

Jau no senseniem laikiem, Korejieši pārraidīja savu gudrību jaunajām paaudzēm caur bagātiem sakāmvārdiem, lai sniegtu morālu pamācību ar dziļāku domu, nekā tad, ja tas būtu runāts vienkāršā valodā. Lai gan termins 속담 (sakāmvārds), pirmo reizi tika izmantots Čoson dinastijas laikā (1392 - 1897) dažādās grāmatās. Piemēram, sakāmvārds no piektās grāmatas Samguk Jusa (Samguk Yusa) no Trīs karaļvalstu hronikām ir teikts, ‘내 일 바빠 한택 방아’ – „Kamēr vienam ir jādara pašam savu darbu steigā, viens strādā, lai pabeigtu meistara dzirnavu darbu.” Šis sakāmvārds nozīmē: lai darītu lietas, ko pats vēlies darīt, ir jāsteidzas, lai pabeigtu darbu, ko darīt nevēlies. Šis izteiciens ir atvasināts no stāsta par sievieti kalponi vārdā Unmjon (Ungmyon), kura ļoti vēlējās iededzināt sveci par Budas dzimšanas dienu (8 aprīlis), tāpēc steidzās pabeigt dzirnavu darbu viņas meistara namā. (Sohn Ho-min, 2006: 74)

1.1.4. Korejiešu sakāmvārdu veidošanās

Lai izteiciens kļūtu par sakāmvārdu, tam jāiet cauri vairākiem posmiem. Pirmkārt, sakāmvārda oriģinālā forma veidojas no kāda indivīda metoforiskās frāzes. Kad šis metaforiskais izteiciens tiks pielietots citai situācijai, cilvēki, kas saprot frāzi, sajūt brīnumu un prieku par piemērotību lietošanai un sāk atdarināt arī citās līdzīgās situācijās. Kad izteiciens ir atkal un atkal minēts, tas kļūst izsmalcinātāks, nekā tas bija sākumā, un nāk sabiedrībā, lai kvalificētos kā sakāmvārds. Sanāk, ka sakāmvārds sākas kā individuāls, specifisks izteiciens un tiek izmantots sarunvalodā, bet vēlāk top par sociāliem, kopīgiem un rakstiskajām vienībām, funkcionējot, lai parādītu un atspoguļotu patieso sabiedrības raksturu (Sohn Ho-min, 2006: 74-75).

Varētu domāt, ka sakāmvārdi tika ražoti tikai pagātnē, jo tie atspoguļo to, kā cilvēki domāja un dzīvoja agrāk. Tomēr jauni sakāmvārdi tiek ražoti visos laikos, arī mūsdienās (Sohn Ho-min, 2006: 75).

1.1.5. Sakāmvārdu pretrunas

Tas ka sakāmvārdos vienmēr slēpjas universāla patiesība, ir visbiežāk satopami maldi. Tauta izmanto sakāmvārdus ikdienas dzīvē kā lietderīgu komentāru, lai racionalizēt konkrētu situāciju vai apstākļus (Sohn Ho-min, 2006: 75).

Tāpēc salīdzinot divus sakāmvārdus, bieži vien tie būs pretrunīgi, kā parādīts piemēros zemāk:

- 병신 고운 데 없다. Burtiski: Atpalikuši bērni nav mīļi.
- 병신 자식이 효도한다. Burtiski: Atpalikušie bērni pateicīgi saviem vecākiem.

(Sohn Ho-min, 2006: 75)

Ne tikai korejiešu valodā, bet visās, sakāmvārdi satur sevī loģiskas pretrunas:

- Kāds tēvs, tāds dēls.
- Kur tēvs krājējs, tur dēls izšķērdētājs.

(*Latviešu sakāmvārdi*. Milzere Mārīte: 2007)

Tādā veidā, sakāmvārdi sevī pārvada loģiskās pretrunas, jo sakāmvārdi nemēģina uzrādīt uz vispārēju patiesību, bet gan parāda dažādus aspektus cilvēka dzīvē, lai runātāji ērti tos var izmantot attiecīgi vajadzībām un dotai situācijai. Fakts, ka sakāmvārdi var viegli uzturēt šādas pretrunas, var būt saistīts ar vairākām pretrunām mūsu sabiedrībā (Sohn Ho-min, 2006: 75)

1.1.6. Sakāmvārdu polisēmija*

Labi zināms, ka sakāmvārdi bieži vien ir daudznozīmīgi un tos var attiecināt uz dažāda

*Daudznozīmība

konteksta situācijām. Piemēram, sakāmvārdu 내 땅 까마귀는 검어도 귀엽다. Burtiski: ‘Vārna no dzimtām zemēm kaut melna, bet mīļa’, korejietis var pielietot sekojošās nozīmēs: 1) savi bērni, kādi viņi nebūtu, vienmēr ir mīloti; 2) savas mājas vai dzimtene, ar kuru jūti saistību, vienmēr labākā (Lim Su/Лим Су, 2003: 11).

Darba otrajā daļā autore mēdz attiecināt kādu sakāmvārdu pie viena konkrēta konteksta, bet tas nenozīmē, ka šo pašu sakāmvārdu nevar saprast un izmantot arī citā situācijā.

1.1.7. Ķīniešu izcelsmes sakāmvārdi

Ir vērts nošķirt īstos ķīniešu sakāmvārdus un korejiešu sakāmvārdus, kuri izcēlušies no ķīniešu valodas.

Ķīniešu izteicieni, sakāmvārdi 중국 속담 [čunguk soktam] – ir tādi izteicieni, kuri ir saglabājuši savu ķīniešu formu, piemēram: 이속우원 [isokuvon] (耳屬於垣) ‘un sienām ir ausis’, 구밀복검 [kumi|bokgom] (口蜜腹劍) ‘uz lūpām medus, aiz muguras nazis’ u.t.t. Balstoties uz korejiešu ķīnzīmju lasījumu, attiecīgi tika izrunāti šie sakāmvārdi. Šo aizgūto izteicienu gramatiskā struktūra ir ķīniska, nevis korejiska. Piemēram, ķīniešu sakāmvārds 소중유검 [sodžungjugom] (笑中有劍) sastāv no ķīniešu sakņu morfēmas 소 (笑) ‘smieklis’ vai ‘smaids’, postpozīcijas 중 (中) ‘iekšā’, sakņu morfēmas 유 (有) ar nozīmi ‘būt’, un sakņu morfēmas 검 (劍) ‘nazis’ vai ‘zobens’. Burtiski šis teikums izskatās sekojoši: ‘smaids – iekšā – būt - nazis’, kas nozīmē ‘pat smaidā slēpjas nazis’. Šī teikuma sintakse ir ķīniešu, nevis korejiešu, tāpēc korejiešu lingvistiskā apziņa šos ķīniešu sakāmvārdus uztver kā vienu veselo (Lim Su/Лим Су, 2003: 12).

Visi šie ķīniešu sakāmvārdi ir literārās izcelsmes. Tos pielietoja savā ikdienas valodā tikai cilvēki no augstākiem sociāliem slāņiem, kuriem bija iespēja izglītoties. Šo sakāmvārdu sintaksisko un semantisko struktūru spēja saprast tikai aristokrāti, kuri zināja 한문 [hanmun], klasisko rakstisko ķīniešu valodu, kura funkcionēja kā oficiālā literārā valoda Korejā līdz pat 한글 [hangu], korejiešu alfabēta, parādīšanās. Ar laiku gaitu šie ķīniešu sakāmvārdi izplatījās arī parasto cilvēku vidū. Tas ir izskaidrojams ar to, ka lauku cilvēki ar vien vairāk un vairāk sadzirdēja

šīs metaforiskās frāzes izglītoto cilvēku runā. Tādā veidā, parastie cilvēki, kuri neorientējās ķīniešu rakstībā, saprata šo izteicienu nozīmi, kaut arī neapzinājās šo izteicienu struktūru un katras atsevišķās rakstzīmes nozīmi (Lim Su/Лим Су, 2003: 12-13).

Nākama ķīniešu izcelsmes izteicienu grupa iekļauj sevī tos sakāmvārdus, kuri pastāv korejiešu valodas tulkojuma formā. Par piemēru var ņemt jau augstāk pieminēto izteicienu ‘pat smaidā slēpjas nazis’, kuru lieto arī tulkojumā uz korejiešu valodu: 웃음 속에 칼이 있다. Šim līdzīgie ķīniešu izcelsmes sakāmvārdi tik bieži tika asimilēti korejiešu valodā un ir tā iesakņojusies korejiešu ikdienā, ka tagad tos grūti atšķirt no oriģināliem korejiešu valodas sakāmvārdiem (Lim Su/Лим Су, 2003: 13).

1.2. Biežāk sastopamie tēli un etniskās īpatnības korejiešu sakāmvārdos

1.2.1. Tēli un simboli korejiešu sakāmvārdos

Korejiešu sakāmvārdos tiek izmantoti neskaitāmi daudz tēlu un simbolu. Šajā sadaļā var apskatīt viss izplatītākos no tiem – zooloģiskos tēlus un ķermeņa daļas, kuras salīdzina ar cilvēka tikumiem un netikumiem.

Īpašā uzmanība veltīta tādām mītiskām – zooloģiskām tēlam kā pūķis 용 [jong], un tādām abiniekiem kā varde 개구리 [keguri]. Šie divi dzīvnieki ir kā pretstati viens otram. Pūķis kā salīdzinājums ar cilvēkiem, kuri tiecas būt cildeni, drosmīgi, mērķtiecīgi. Korejiešu cilvēki ticēja, ka šis mītiskais dzīvnieks spēj bīdīt mākoņus un izsaukt lietu un zibens, citiem vārdiem, pūķim bija liela vara. Varde, kā salīdzinājums ar mazu, ierobežotu personu. (Vladimir Kim/Владимир Ким, 2014: [Interneta avots]) Daži sakāmvārdu piemēri:

- 미꾸라지 용 되다. Burtiski: teļš pārvērties par pūķi.

Nozīme: Cilvēks, kas agrāk bija neievērojams, sasniedz lielos mērķus.

- 용꿈을 꾸면 좋다. Burtiski: Ieraudzīt pūķi sapnī – uz laimi.

Nozīme: viens no māņticības izteicieniem, kas arī ir sakāmvārds un parāda, cik svarīgs simbols priekš korejiešiem ir pūķis.

- 개구리 올챙이 적 기억 못한다. Burtiski: Varde neatceras, ka bija kurkulis.

Nozīme: Runājot par cilvēku, kurš sasniedza lielos mērķus, bet ir aizmirsis, no kurienes ir nācis, savus draugus un tuvākos. Šādu cilvēku nevar salīdzināt ar vareno pūķi, tāpēc to pielīdzina niecīgai vardei (Vladimir Kim/Владимир Ким, 2014: [Interneta avots]).

- 우물 안 개구리. Burtiski: varde akā.

Nozīme: Tā runāja par lauku cilvēkiem, kuri dzīvoja laukos, un tālāk par savu ciemu neko nezināja un nedzirdēja. Tā runā šobrīd par cilvēkiem, kuri dzīvo savā iekšējā pasaulītē un ignorē ārējo apkārtni (Vladimir Kim/Владимир Ким, 2014: [Interneta avots]).

Korejiešu valodā ir daudz izteicienu, kur cilvēka ķermeņa daļas pieminēšana iedod sakāmvārdam ironisku nokrāsu. Šajos izteicienos uzsvērti cilvēka netikumi. Piemēram:

- 입이 열개라도 할 말이 없다. Burtiski: Desmit mutes, bet nav nekas sakāms.

Nozīme: Kad tiešām esi vainīgs, attaisnojumi nepalīdzēs.

- 배 보다 배꼽이 더 크다. Burtiski: Nabaņa lielāka nekā pats vēders.

Nozīme: Par cilvēku, kurš sīkumus uztver kā milzīgas problēmas. Krievu analogs: Taisīt ziloni no mušas (Делать из мухи слона).

- 꼬리가 길면 밟힌다. Burtiski: Ja aste ir par garu, uz tās viennozīmīgi kāds uzkāps.

Nozīme: Ja esi sadarījis daudz sliktā, to noteikti agri vai vēlu uzzinās. (Vladimir Kim/Владимир Ким, 2014: [Interneta avots])

1.2.2. Etniskās sakāmvārdu īpatnības

Pirms nonākšanas pie otrās pētījuma daļas, kur tiks apskatītas konkrētas vērtības korejiešu sabiedrībā un ar to saistītie sakāmvārdi, svarīgi tuvāk iepazīties ar korejiešu tautas mentalitāti un etniskām īpatnībām.

Darbaholisms

Korejiešu dzīves jēga – darbs. Tādas rakstura īpašības kā pacietība, akurātums, mērķtiecīgums korejiešiem ļoti palīdz tajā.

Gadā korejieši var atļauties tikai 15 dienas uz atvaļinājumu. Slimības lapas izrakstās tikai tajā gadījumā, ja cilvēks atrodas slimnīcā. Temperatūra, iesnas, klepus neskaitās par iemeslu neapmeklēt darbu. Korejā ir nepieklājīgi iet no darba prom pat tad, kad darba stundas oficiāli ir beigušas, ja boss nav uz vietas. Pat ja darbiniekam steidzīgi jāiet prom, viņa pienākums – atvainoties citu kolēģu priekšā. Darbs beidzas ap desmitiem vai vienpadsmitiem vakarā, un pat šīs brīdis nebūtu tas, kad jādodas mājās atpūsties. Pēc darba pieklājīgi iet kopā ar kolēģiem uz vakariņām un iedzert. Ir tikai viens jautājums – kad korejieši gul? (Petr Kamenčenko/Петр Каменченко, 2017: [Interneta avots])

Šāda ir mūsdienu darba kultūras situācija Korejā. Tam ir daudz vēsturisko iemeslu, par kuriem tiks runāts tālāk. Šeit piedāvāti korejiešu sakāmvārdi, kur atspoguļojas tautas attieksme pret darbu:

- 거지도 부지런하면 더운 밥 얻어 먹는다. Burtiski: Ja centīgs, pat ubags var saņemt siltos rīsus.

Nozīme: Smags darbs atmaksājas.

- 고생 끝에 낙이 온다. Burtiski: Pēc grūtībām nāk laime.

Nozīme: Smags darbs nes veiksmi.

- 실패는 성공의 어머니. Burtiski: Neveiksme ir panākumu māte.

Nozīme: Darba procesā kļūdīties ir pašsaprotami.

- 일찍 일어난 새가 벌레 한 마리 더 잡아먹는다. Burtiski: Agrais putniņš, kaut par vienu kukaini, bet vairāk apēdīs.

Nozīme: Jo agrāk celsies, jo vairāk spēs izdarīt.

- 정성을 들였다고 마음놓지 말라. Burtiski: Nemierini sevi ar to, ka esi padarījis daudz darba.

Nozīme: Šeit labi atspoguļojas korejiešu apziņa, ka strādāt nekad nav par daudz.

Pesimisms un optimisms

Daudzi korejiešu sakāmvārdi parāda negatīvas un pesimistiskas cilvēka dzīves puses. No kurienes tad radās tas negatīvisms? Ilgi nebeidzamā nabadzība Korejas pagātnē, iespējams, ir negatīvisma avots. Sociālo slāņu esamība, iespējams, ir vēl viens avots. Apspiešana valdība, iespējams, ir trešais. Ierobežojumi attiecībā uz sociālo statusu, kas izriet no tradicionālās sociālās struktūras, tika nodotas no paaudzes paaudzei. Pat Budisms, kurā cilvēki meklēja komfortu un palīdzību, kļuva par netiklu (Sohn Ho-min, 2006: 83-84). Cerēt, ka Korejiešiem pēc visa pārdzīvotā būtu veselīgs un optimistisks prāts, būtu naivi:

- 걱정도 팔자라. Burtiski: Uztraukums (problēma) arī ir liktenis.
- 아는 놈이 도둑놈. Burtiski: Cilvēks, kuru tu zini, ir zaglis.
- 믿는 나무에 곰이 핀다. Burtiski: Uz koka, kuram mēs uzticamies izaugs pelējums.

Kaut Korejas sakāmvārdi bieži ir pesimistiski, bet ir arī tādi, kas parāda optimismu. Šie sakāmvārdi var būt izmantoti, kā iedvesmas avots:

- 고생도 끝이 있다. Burtiski: Un sāpēm ir beigas.
- 거지도 술 얻어먹을 날이 있다. Burtiski: Un nabagajam ir diena, kad viņš iedzer.
- 마루 밑에 별 들 때가 있다. Burtiski: Gadās, ka arī zem galda nonāk gaisma.
- 쥐도 들꿈 날꿈 있다. Burtiski: Pat pelēm ir ieeja un izeja.

Valodas lietojuma svarīgums

Lielāka daļa korejiešu sakāmvārdu, kuru tēma ir valoda, ir šāds saturs: cilvēkam ir jābūt uzmanīgam, kad viņš kaut ko saka; var gūt lielu labumu, pasakot atbilstošos vārdus; valoda,

visticamāk, ir pārspīlēta; slikta valoda var nodarīt kaitējumu. Šīs lietas pārlicina, valoda pati par sevi nav tik svarīga, cik svarīgi ir tas, kā cilvēks interpretē valodu (Sohn Ho-min, 2006: 81):

- 말로 온 공을 갇는다. Burtiski: Viens var atmaksāt visus savus parādus ar vārdiem.
- 거짓말도 잘만 하면 논 닷 마지기보다 낫다. Burtiski: Labi pasniegtie meli, var būt labāki par rīsu lauku.
- 글 잘 하는 자식 낳지 말고 말 잘하는 자식 낳으랬다. Burtiski: Nepiedzemdē gudrinieku, bet piedzemdē labu runātāju.
- 말 잘하는 앵무새. Burtiski: Labi runā, kā papagailis.

Nozīme: Pēdējo sakāmvārdu ne korejiešu cilvēks var saprast, kā sarkasmu. Tomēr korejieši tiešām labajā nozīmē salīdzināja labu runātāju ar papagaili.

- 악머구리 꿀뚫 한다. Burtiski: Runā kā varde kurkst.

Nozīme: Kā jau tika minēts, ja Korejā cilvēku salīdzina ar vardi, tas noteikti būs negatīvā kontekstā. Šeit cilvēkam uzrāda uz to, ka viņa runa ir neskaidra.

- 말이란 탁해 다르고 특해 다르다. Burtiski: Viens un tas pats vārds skan gan skarbi gan maigi.

Nozīme: Ir svarīgi ar kādu attieksmi cilvēks runā.

- 말 한 마디에 의 틀린다. Burtiski: Viens vārds un draudzība beigta.
- 사람의 혀는 뼈가 없어도 사람의 뼈를 부순다. Burtiski: Mēle ir bez kauliem, bet cilvēka kaulus var sasmalcināt.
- 신세는 저도 말은 바른 대로 하라. Burtiski: Pat cilvēkam, no kura esi atkarīgs, runā tikai patiesību.

2. Vērtību sistēma korejiešu sakāmvārdos

Kultūras atšķirības starp nācijām – ir būtiska problēma svešvalodas apgūvē. Ja vēlamies apgūt svešvalodu pilnvērtīgi, mums pilnībā jāsaprot pētāmās valodas kultūru. Sakāmvārdi – ir būtiskais folkloras materiāls, kas atspoguļo nācijas paražas, mentalitāti un vērtības. 2. daļā tiek analizēti korejiešu sakāmvārdi, kurās atspoguļojas galvenās nacionālās vērtības. Arī šajā nodaļā par korejiešu sakāmvārdu avotiem kalpoja 3 sakāmvārdu krājumi: Son Džesona (송재선), Lim Sudžona (림수전) un Tolstikovas (Толстикова). Lai atrastu tematiski piemērotos sakāmvārdus šajos avotos, tika izmantoti šādi atslēgvārdi: dzimtene, tauta, ģimene, sieviete, vīrietis, cieņa, māja, nauda, nabags, bagāts, reliģija, Dievs, mudan, mūks. Nodaļā ‘Bagātība kā vērtība korejiešu un latviešu sakāmvārdos’ salīdzinājumam tika atlasīti arī latviešu sakāmvārdi no Milzeres Mārītes, Birkertes krājumiem, lai novērtētu, kurā valstī naudas vērtība ir stiprāka.

2.1. Dzimtenes un tautas vērtība

2.1.1. Patriotisms un kolektīvisms

Katra tauta par sevi teiks, ka ir patriotiska, tomēr, par korejiešu patriotismu var runāt īpaši ilgi, un piemērā piedāvāt apbrīnojamus notikumus, kur izpaužas šis cildenās tautas īpašā cieņa pret savu dzimteni.

No seniem laikiem un līdz mūsdienām korejiešu patriotisms tikai pastiprinājās. „Tam piemērā var piedāvāt 1997. Gada notikumu, kad Dienvidkoreju aizklāja ekonomiskā krīze. Cieta lielākās nacionālās kompānijas: Samsung, Hyundai, Kia, Daewoo.

Darba vietu samazinājums izraisīja bezdarba līmeņa pieaugumu, sociālo programmu saīsināšanu, straujo noziedzības līmeņa paaugstināšanu un pašnāvības skaitu.

Īsā laika periodā Dienvidkorejas vons* samazinājās attiecībā pret dolāru par vairāk nekā

*원 [von] – Korejas valūta.

pusi. Lai labotu situāciju, Dienvidkoreja bija spiesta ņemt 58 miljardu dolāru aizdevumu no SVF (Starptautiskās Valūtas fonds) – lielāko SVF vēsturē.

Tomēr valūtas un zelta rezerves pie tā laika jau iztukšoja sevi, un laicīgi veikt kredītu izmaksas Korejai nekā neizdevās. Un tad 5. Janvārī 1998. Gadā valdība prasīja palīdzību tautai: nodod savu zeltu, lai izpalīdzētu dzimtenei.

Tam ir grūti noticēt, bet korejieši stāsta, ka zeltu cilvēki ir devuši valstij par brīvu. Korejiešiem patīk zelta rotas, tās esot katrā ģimenē. To arī ziedoja valstij: gredzenus, rokas sprādzes, zīmes, kokardes, zelta stieņus, monētas, figūras. Ziedoja neskatoties uz ģimenes vēsturi un personīgo pieķeršanos šīm dārglietām. Ziedošais saņēma kvīts un ziedošā zīmi-piespraudi. Valsts uzņēmumu darbiniekiem bija vienkārši apkaunojoši nākt uz darba bez šīs piespraudes, it īpaši ja tāda jau ir viņu bosam.

Katru dienu ziedojumu rekorda sasniedzējus pārraidīja pa televīziju. Absolūtais rekords sasniedza 10 kilogramus, bet pa 3 kilogramiem cilvēki nesuši gandrīz vai katru dienu. Zelta priekšmetus pārkausēja, tīrīja un stieņos sūtīja uz pārdošanu Šveicē. Kopumā savāca ap 226 tonnas ar zeltu. Un, kaut arī šis zelts atmaksāja tikai daļu no parāda, kompānija, kas vāca šos ziedojumus kļuva par svarīgu finansējuma avotu kredīta izmaksās, kā arī nodemonstrēja patriotismu un korejiešu tautas vienotību. Līdz 2001. Gada augustam, gandrīz 3 gadus agrāk par ieplānoto, 58 miljardu dolāru parāds bija pilnībā izmaksāts.”: (Petr Kamenčenko/Петр Каменченко, 2017: [Interneta avots]).

Citu tautu sakāmvārdos mēs arī varam atrast simt vienu pierādījumu, ka iedzīvotāji nebūtu ne mazāk patriotiski. Tomēr vai mēs būtu gatavi atdod savu personīgo īpašumu, lai izglābtu savu valsti?

No kurienes izauga šī apbrīnojama gatavība sniegt savai valstij palīdzību uzreiz un tagad? Ja atceramies, ka sakāmvārdi ir folklorā, kas tiek nodota no paaudzes uz paaudzēm, nav brīnums, kāpēc tā notiek. Sakāmvārdu par patriotismu un dzimtenes vērtību korejiešu valodā ir īpaši daudz:

- 금강산 경치를 보기 전에는 천하 경치를 말 말라. Burtiski: Nerunā par pasaules skaistumu, kamēr neieraudzīsi Dimanta kalnu skaistumu.

Nozīme: Dimanta kalni 금강산 [kumkangsan] Korejā ir pazīstami ar savu skaistumu. Šis sakāmvārds nozīmē, ka dzimtās zemes vietas ir skaistākas par jebkurām citām ārzemēs.

- 백두산 까마귀도 제 곳을 못 잊어 한다. Burtiski: Pat vārna no Pektusan kalna neaizmirst dzimteni.
- 제 구석이 제일이다. Burtiski: Savs stūrītis – labākais.
- 고향은 꿈에 가도 반갑다. Burtiski: Sapņos redzi dzimteni un priecājies.
- 고향 길은 밤에 가도 돌에 채이지 않는다. Burtiski: Kad dodies uz savām mājām naktī, pat aiz akmeņiem nepaklupsi.

Nozīme: Mājās vai dzimtenē viss ir tik labi pazīstams un ērts, ka pat grūtākajā brīdī jutīsies tur labāk, nekā svešajā vietā.

Korejas vēsturei ir 5000 gadi. (Hwang Kyun Moon, 2010: 2) Līdz mūsdienām korejieši ir pieredzējuši smagas cīņas un grūtos laikus. Šo iemeslu dēļ šī tauta kļuva viena no patriotiskajām tautām uz zemeslodes. Atcerēsimies svarīgākos periodus Korejas pussalā, kur korejiešiem vajadzēja cīnīties gan ar ienaidnieku, gan ar sevi pašu.

1231.gadā. pirmo reizi Koreja cieta no mongoļu invāzijas. Tas beidzās ar būtisku mongoļu ietekmes izplatīšanos Korejas kultūrā četrpadsmitajā gadsimtā (Hwang Kyun Moon, 2010: 52,54). Jau 16. gadsimtā Koreja nonāca Japānas interešu lokā. Līdz 1945 gadam, 35 gadu laikā, Koreja atradās zem Japāņu okupācijas. Ar korejiešiem japāņi rīkojās cietsirdīgi (Kim Djun Kil, 2014: 146, 161).

Pēc II Pasaules kara Korejā bija divas interešu zonas: PSRS kontrolēja ziemeļus, savukārt ASV - dienvidus. Tas beidzās ar lēmumu Koreju sadalīt divās valstīs (Kim Djun Kil, 2014: 180-183).

- 나라 없는 백성은 상갓집 개만도 못하다. Burtiski: Tautas liktenis - pazaudēt savu dzimteni ir sliktāks par suņa likteni ar mirušo saimnieku.
- 제 고향 잃는 자는 짝 잃는 외기러기다. Burtiski: Cilvēks, kurš pazaudēja dzimteni, kā zoss, kurš pazaudēja pāri.
- 죽어도 제 구석에서 죽어라. Burtiski: Ja nomirt, tad savā stūrītī.

Ziemeļkoreja vēlāk iebruka Dienvidkorejā, taču cieta sakāvi. Atšķirībā no Ziemeļkorejas, kur pie varas nāca komunisti, kas iedibināja stingru autoritāro režīmu un aizvien vairāk izolēja valsti no ār pasaules, Dienvidkoreja centās ieturēt atvērtu politisko kursu par spīti dažādu politiku nākšanai pie varas un nemieriem (Kim Djun Kil, 2014: 180-183).

Korejas vēsture izskaidro, kāpēc korejiešu sakām vārdi ir tik patriotiski, drosmes un pārliecības pilni, ka dzimtene un cīņa par tās brīvību ir galvenā vērtība. Brīdī, kad gribas padoties cīņā ar ienaidnieku, korejiešu sakām vārds var kalpot par iedvesmas avotu:

- 굶어 죽는 것보다 싸우다 죽는 것이 낫다. Burtiski: Labāk nomirt cīņā, nekā badā.
- 눈물 대신에 복수의 칼을 잡으라. Burtiski: Asaru vietā, atriebības zobenu ņem rokā.
- 나라를 잃고 사는 것보다 구하다 죽는 것이 낫다. Burtiski: Labāk nomirt dzimtenes dēļ, nekā dzīvot bez tās.

Ne tikai ārvalstu uzbrukumi atspoguļo korejiešu patriotismu un gatavību aizstāvēt dzimteni, bet arī iekšzemes problēmas un pieredzes, kurās korejieši parāda sevi kā cildenā tauta.

Gadsimta pēdējā ceturksnī, Korejas Republika sasniedza to, ko tagad sauc par „ekonomisko brīnumu Han upes krastos”. Tā kā Koreja uzsāka nopietno ekonomisko attīstību 1962.gadā, tās ekonomika ir augusi par vienu no visstraujāk izaugušām pasaulē. Rezultātā, Koreja, kas bija viena no pasaules agrārās sabiedrības nabadzīgākajām valstīm, ir kļuvusi par augsto ienākumu strauji industrializēto valsti (Kim Djun Kil, 2014: 205-209).

Korejas attīstība ir vēl apbrīnojamāka, ja ņemt vērā tās stāvokli pirms 1960. Gada. Savas vēstures garumā lielāko daļu Koreja bijusi ekonomiski atpalikusi. Korejā bija pāris vērtīgas industrijas, kas bija iznīcinātas Japāņu okupācijas laikā (1910-1935). Turklāt Korejas ekonomika vēl vairāk iztukšoja sevi Korejas kara periodā (1950-1953), un tas aizņēma ilgu laiku, lai to uzceltu atpakaļ kājās. Vēl 1961. Gadā Koreja cīnījās ar daudzām grūtībām, ko parasti piedzīvo mazāk attīstītas nācijas. Tam visam klāt, nepārtraukti auga arī iedzīvotāju skaits. Dominēja bezdarbs, bet cilvēku iekrājumi bija niecīgi (Kim Djun Kil, 2014: 205-209).

- 혈어도 내 땅이다. Burtiski: Kaut nabadzīga, bet mana zeme.

- 혈어도 내 땅이 낙원이다. Burtiski: Kaut nabadzīga mana valsts, bet priekš manis – paradīze.

Šai laikā amerikāņu universitātes sāka uzņemt korejiešu jauniešus uz apmācībām bezmaksas un pat maksāja stipendijas. Atbraucot no nabagās, badā esošās, karā izpostītās valstis, korejieši atbraucot uz ASV saprata, ka atbrauca paradīzē: strikti organizētā, augsti tehnoloģiskā, strādājoša uz rezultātu valsts. Tā arī ir tā paradīze no korejiešu skatupunkta, ja atceramies viņu nacionālā rakstura īpatnības. Korejieši – patrioti, un, saņemot izglītību, viņi atgriezās uz dzimteni, lai tur celtu jauno Koreju pēc Amerikā pieredzētā tēla (Petr Kamenčenko/Петр Каменченко, 2017: [Interneta avots]).

Pēc visa iepriekš pieminētā, skaidri redzams, ka korejiešu kultūru var attiecināt pie kolektīvisma kultūrām, kur akcentējas grupas un sabiedrības mērķi, personīgo sasniegumu vietā (Psychology Wiki, 2017: [Interneta resurss]). Šis specifiskais patriotisms, mīlestība un cieņa pret savu valsti izriet no Konfuciānisma, kur kolektīvismam ir liela vērtība. Šai sakarā no seniem laikiem korejiešu sakāmvārdos iesakņojās kolektīvisma idejas:

- 세 사람이 합시하면 흠으로도 금을 만든다. Burtiski: Ja trīs cilvēki apvienosies, no māla var uztaisīt zeltu.

- 소경이 셋이 모으면 못 보는 편지를 뜯어본다. Burtiski: Ja aklo ir trīs, viņi izlasīs pat nesaprotamu vēstuli.

- 참새 백 마리면 호랑이 눈갈도 빼 간다. Burtiski: Ja zvirbuļu ir simts, tad arī tīģerim varēs izkalt acis.

- 좋은 구경도 혼자 하면 재미가 없다. Burtiski: Pat skaistu skatu vienam garlaicīgi lūkoties.

- 큰집이 무너지는데 기둥 하나로 뺄치지 못한다. Burtiski: Kad māja brūk, ar vienu stabu to nenoturēsi.

Korejiešu domāšana atklājas arī pavisam no citas puses, kad, pētot sakāmvārdus par dzimteni, mēs sastopam arī šādu:

- 고향이 따로 있나? 정들면 고향이지. Burtiski: Vai tad dzimtene ir kaut kas īpašs? Kur apmeties, tur arī dzimtene.

Vai šis sakāmvārds būtu pretrunā ar ideju, ka korejieši ir viena no patriotiskākajām tautām? Nemaz. Šādam sakāmvārda saturam arī varētu būt savs iemesls. Kā jau tika minēts, no senseniem laikiem Korejas teritorija bija dalīta ar kaimiņvalstīm. Mainījās galvaspilsētu novietojumi. Okupācijas un pēc okupācijas laikos cilvēki meklēja, kā izdzīvot un tādēļ bija spiesti pārvākties no ciemata uz ciematu, vai pat emigrēt un dzīvot svešajā valstī. Adoptācija jaunajā dzīves vietā prasa laiku, pacietību un toleranci pret jaunajām kultūrām. Ja viss notiek veiksmīgi, jauna valsts var kļūt par jaunajām mājām. Sakāmvārds parāda korejiešu mundrumu un lēnprātību, ka dzimtene nav tikai vieta, kur tu piedzimsti, bet arī vieta, kur ir tavas mājas, un kur tevi pieņēma. Šīs pieredzes sakarā, korejiešu sakāmvārdos atklājas cieņa ne tikai pret savu valsti, bet arī pret svešajām zemēm:

- 입향순속(入鄕循俗) (KĶīniešu izcelsmes izteiciens) Burtiski: Pieņem tās valsts tradīcijas, kur esi nonācis.

Tomēr saikne ar savu nāciju un skumjas pēc tēvzemes korejiešiem nekad nepazūd:

- 객지 밥을 먹어 봐야 제 집 좋은 줄 안다. Burtiski: Tikai pagaršojot rīsus citās zemēs, sāc saprast, cik lieliskas ir savas mājas.
- 고향을 떠나면 서럽다. Burtiski: Ja pametīsi dzimteni, skumsi pēc tās.
- 타관 도방에서는 구면이 내 식구다. Burtiski: Ārzemēs satikt kādu no dzimtenes, kā satikt ģimenes locekli.

2.1.2. Sabiedrības iekārta un valdība.

Korejieši no seniem laikiem zināja savu vietu sabiedrībā un sekoja tajā pieņemtiem likumiem. Neskatoties uz to, ka konfuciānismā ir jāciens un jāpakļaujas augstāk stāvošiem, dažkārt parastā tauta nevarēja nepamanīt kādu, acīm redzamu, netaisnību, krāpšanu vai melus. Paust savu negatīvo viedokli par bagātajiem nebija pieņemts. Tāpēc parasto ciemu tauta savā starpā sarkastiski izteicās par bagāto – nabago attiecībām. Šie izteicieni stipri iesakņojusies parastās tautas ikdienas valodā, un šobrīd mēs tos atpazīstam kā sakāmvārdus. Līdz konkrētu

sakāmvārdu piemēru izskatīšanas, ielūkosimies tajā, kāda tad bija korejiešu sabiedrība senos laikos, un kādos slāņos tā bija sadalīta.

양반 [janban] (Korejiešu valodā: "divas grupas") – augstākā sociālā klase Čoson dinastijas laikā (1392 -1897). Šī klase sastāvēja no divām citām: civilie ierēdņi 문반[munban] un militārās amatpersonas 무반[muban]. Janbaniem valsts piešķīra daudz privilēģiju, ieskaitot zemi un stipendijas. Tikai viņi bija tiesīgi kārtot civildienesta eksāmenus un būt atbrīvoti no militārajiem nodokļiem un vergu darba. Turklāt, janbani bija tiesīgi uzturēt paši savus vergus. Visi pārējie zemāk stāvošie slāņi – nabagie 거지[kodži], kalpi 상놈[sannom], vergi 종[džong] bija pakļauti janbaniem un zemes īpašniekiem 지주 [džidžu] (Kim Sokhjon/Ким Сокхен, 1959; The Editors of Encyclopædia Britannica, 2017: [Interneta resurss]).

Sakāmvārdi norāda uz tautas apziņu attiecībā pret stingro sociālo klašu sistēmu senajā Korejā. Korejieši izsaka savu neapmierinātību par sabiedrību. Daži piemēri ir šādi:

Par augstākstāvošiem:

- 양반 돈은 상놈 주머니에 들었다. Burtiski: Janbana nauda no sākuma stāvēja parastā cilvēka kabatā.

Nozīme: Janban mēdz zagt no parastiem cilvēkiem naudu.

- 양반에게서 양반이 나고 상놈에게서 상놈이 난다. Burtiski: No janban var piedzimt tikai janban, no kalpa – kalps.

Nozīme: Ir pārskatāma korejiešu samierināmība, ka katrs ir liktenīgs dzīvot savā sociālā slānī.

- 양반은 가는 데마다 상아요 상놈은 가는 데마다 일이다. Burtiski: Kur nebūtu gājis janban, viņu uzciēnā, kur nebūtu gājis parastais cilvēks, viņam liek strādāt.
- 양반은 삼 때를 굶어도 상놈의 집에 안 간다. Burtiski: Janban ir gatavs trīs reizes palikt izsalcis, bet kalpa mājā neienāks.

Nozīme: Korejā, lai saglabātu savu seju, augstākstāvošiem nedrīkstēja kontaktēties ar zemākstāvošiem.

- 종이 장 쥐고 절 반 먹잔다. Burtiski: rokās tikai papīriņš, bet grib atņemt pusi no ražas.

Nozīme: Ar papīriņu domāts dokuments, ar kuru zemes īpašnieki bija tiesīgi pieprasīt daļu no lauku ražas.

- 풍년이 들어도 마당 풍년이고 지주의 배만 불린다. Burtiski: Kaut gads arī bija ražīgs, tāpat tas piepildīs tikai janbana kuņģi.

Nozīme: laucinieki apzinājās, ka strādā, lai kalpotu tikai augstākstāvošiem.

Par zemākiem slāņiem:

- 곶은 나무 먼저 꺾인다. Burtiski: Taisno zaru nogriež vispirms.

Nozīme: Ja cilvēks no zemāka slāņa un skaļi izteiks savu negatīvo viedokli, viņu sagaidīs nepatīkšanās.

- 상놈도 꿈에는 양반 불기를 친다. Burtiski: Un kalps savos sapņos sit janbanu ar nūjām.
- 상전은 앞의 종이다. Burtiski: Vergs saimnieka priekšā.

Nozīme: Teicienu izmanto, kad cilvēks tik daudz uztraucas un baidās stāvēt kādam cilvēkam priekšā, ka viņu salīdzina ar Korejas Čoson laika vergu.

Korejas vēsture ir pilna ar nemieriem briesmām un tirāniju, ko radīja gan iekšzemes, gan ārvalstu valsts amatpersonas. Tāpēc cilvēki vienmēr nicināja valdības amatpersonas un izteicās ar naidu par valsts politiku (Sohn Ho-min, 2006: 78). Šī mentalitāte ir izplatīta sakāmvērdos, piemēram:

- 정치를 잘하면 길하고 정치를 나쁘게 하면 흉하다. Burtiski: Kad politika sapratīga – laime, kad bezprātīga – bēda.

- 정치가 오로지 뇌물로써 이루어진다. Burtiski: Politika tikai caur kukuļiem veidojas.

2.2. Ģimenes vērtība

2.2.1. Vecāku un bērnu attiecības

Mūsu rietumu sabiedrība nepieturas saviem bērniem. Mēs baidāmies aizkārt viņus emocionāli, un baidāmies, ka viņi nebūs patstāvīgi. Lielāka daļa no mums samierinājās ar domu, ka mūsu bērni neatbalstīs mūs vecumdienās, vai nedzīvos ar mums kopā, kad mēs jau paši par sevi nevarēsim parūpēties. Mēs neprasām kaut kādas specifiskas obligācijas no mūsu bērniem, izņemot neskaidri definētu cieņu, kurā ietilpst mūsu bēres (Clark W. Sorenson, 2017: [Interneta resurss]).

Korejietis atrod to kā nesaprotamu un necilvēcisku. Lielāka daļa korejiešu nepiekrītīs, ka indivīdam jādomā par sevi atsevišķi no saviem vecākiem un ģimenes. Cieša saikne ar ģimeni ir liela vērtība Korejā, kas priekš mums dažkārt var šķīt neveselīga. Mēs uzskatām, ka bērnam ir autonomijas sajūta, kura ir nepieciešama garīgai veselībai. Priekš korejiešiem šāda autonomija nešķīt labvēlīga (Clark W. Sorenson, 2017: [Interneta resurss]).

Mājai 집 [čib], kura ierobežo individuālās brīvības attīstību, bija daudz lielāka vērtība. Jo lielāka ģimene, jo vērtīgāks bija statuss sabiedrībā. Ģimenē bija svarīga harmonija, paklausība (Choi Jae- Sok, 2011: 9-10). Kā arī nozīmīgi bija cienīt savas mājas un nerunāt ārpus mājām par ģimenes problēmām:

- 온화하고 순종하는 것은 집안을 다스리는 근본이다. Burtiski: Miers, klusums un paklausība – ģimenes pamats.
- 이 집이 좋다 저 집이 좋다 해도 내 집이 제일이다. Burtiski: Kaut arī saka, ka šī māja ir laba, un tā māja ir laba, mana māja ir vislabākā.
- 집안 말이 밖으로 나가서는 안된다. Burtiski: Nedrīkst mājas noslēpumus nest aiz durvīm.

Ģimenei jādarbojas kā "labvēlīgai monarhijai," vecākais vīrietis kā mājas galva.

Savstarpējās attiecības ģimenē nebija balstītas uz vienlīdzības, bet gan uz katra ģimenes locekļa statusa: bērni bija subordinēti ar saviem vecākiem; sieva ar vīru un viņa vecākiem; jaunākie ar pieaugušiem. Mājas iekšējo harmoniju un mieru nevar sasniegt kamēr jaunie nezin savu vietu (Choi Jae- Sok, 2011: 9-10).

Tēva un dēla attiecībām bija primārā nozīme, bet tās nebija balstītas uz laterālām attiecībām, bet drīzāk uz kontroles un pakļāvības (Choi Jae- Sok, 2011: 9-10).

Katrs bērns ir parādos saviem vecākiem par to, ka tie viņu esot radījuši un audzinājuši. Attiekties pret vecākiem ar cieņu visos laikos. Labi rūpēties vecumdienās, sērot pēc viņiem bērēs, un taisīt ceremonijas viņiem pēc vecāku nāves (Choi Jae- Sok, 2011: 9-10).

- 길러 낸 부모 덕은 사람마다 있다. Burtiski: Katrs ir parādā saviem vecākiem.
- 까마귀도 제 부모 덕을 안다. Burtiski: Pat vārna atceras par savu parādu vecākiem.
- 부모 말은 문서다. Burtiski: Vecāku vārds – dokuments.
- 부모를 모신 자는 어디 가되 가는 곳을 알리라. Burtiski: Ja rūpējies par vecākiem, saki viņiem, kur dodies.

Pat izpildot šos visus pienākumus, bērns paliek parādā. Lai savu parādu atdotu līdz galam, jāparūpējas par dzimtas turpināšanu, jo bērni ir laime un ģimenes nākotne:

- 아이들이 아니면 웃을 일이 없다. Burtiski: Nebūtu bērnu, nebūtu smieklus.
- 자식은 가정의 거울이다. Burtiski: Bērni – ģimenes spogulis.

2.2.2. Kāzas un Laulība

혼인은 인류 대사라 - Kāzas – liela lieta. Pēc kāzām dēls paliek mājās, bet meitas dodas dzīvot ar sava vīra ģimenēm.

Saskaņā ar veco ģimenes sistēmu, vecāki kārtoja laulības bez savu bērnu piekrišanas (Clark W. Sorenson, 2017: [Interneta resurss]).

Mīlestība un personība ir būtiskākie kritēriji, kas attiecas uz laulātā izvēlēšanos. Tomēr vecāki neuzskatīja to par svarīgāko, jo jaunībā mēs bieži kļūdāmies. Vecāki vairāk uzticējas sev, jo zina, ka pāriem jābūt no viena sabiedrības slāņa, lai viņi piestāv viens otram. Šis sen korejiešu vecāku redzējums atspoguļojas šajos sakāmvārdos:

- 고르는 것도 한 때라. Burtiski: Nejauša mīlestība uz mūžīgo šķiršanos.
- 고르고 고르면 지 고른다. Burtiski: Ilgi izvēlēšies – izvēlēšies slikto.
- 여자는 집안을 보고 고른다. Burtiski: Izvēlies sievu pēc viņas radiem.
- 짝이 기울면 오래 못 산다. Burtiski: Ja pāris nav no viena slāņa, ilgi kopā nenodzīvos.

Kā arī vecākiem arī svarīga znota nodarbošanās, profesija. Kas attiecas uz vedeklu, vecākiem svarīga jaunava no labas ģimenes, kurai ne tikai jābūt labai mājsaimniecei, bet arī ieteicams mācēt kaut ko, lai pelnītu dzīvei. Piemēram, bieži sievietes bija par skolotājām (Choi Jae- Sok, 2011: 64).

Tomēr, ja mēs sāksim pētīt korejiešu sakāmvārdus par sievietēm, acīm redzami būs skaidrs, ka skaistums un jaunums bija vērtēti sievietē primāri.:

- 내 딸이 고와야 사위도 고른다. Burtiski: Līgavaini izvēlas, kad meita ir skaista.
- 여자 나이 삼십이면 장승도 돌아보지 않는다. Burtiski: Kad sievietei jau ir pāri trīsdesmit, pat stabs viņai nepievērsīs uzmanību.
- 여자는 첫째가 인물이다. Burtiski: Priekš sievietes galvenais – skaistums.
- 꽃이 고와야 나비 날아 든다. Burtiski: Kad puķe ir skaista, pie tās taurenis atlido.

Laulībā tika piesaistīta trešā persona - savedējs 중매꾼 [džunmekun], kurš saveda līgavu un līgavaini (Choi Jae- Sok, 2011: 9).

Ģimenes savedējam piešķīra lielu nozīmi, un tas atklājas sakāmvārdos:

- 중매 셋만 잘하면 극락 간다. Burtiski: Ja savedējs veiksmīgi savedīs pārus, pēc nāves nokļūs paradīzē.

- 중매꾼이 좋으면 절반 혼사 다 한다. Burtiski: Ja ir labs savedējs, puse ir izdarīta.

- 혼사를 방해하는 꿈은 만장 가운데서 데려죽이렸다. Kurš traucē savedējam, viņu nogalini.

Kāzas izmaksāja lielu naudu gan vienai gan otrai ģimenei. Pūra 예단 [jedan] nodošana līgavaiņa ģimenei ir neatņemama kāzu tradīcija, kura bieži vien izraisīja līgavas vecākiem galvassāpes.

- 혼인에 가난 든다. Burtiski: Izpostījies kāzu dēļ.

- 딸 시집 보내면 도둑 맞은 폭이나 된다. Burtiski Nodot savu meitu pie vīra, tas pats, kas būt apzagtam.

- 계집 아이 나면 두 번 운다. Burtiski: Ja piedzimst meita, māte raud divas reizes.

Nozīme: Pirmo reizi, jo nepiedzima dēls, otro – jo meitu būs jānodod precēties.

- 딸은 이쁜 도적이다. Burtiski: Meita – mīļš zaglis.

Nozīme: Uz meitas jātērē vairāk naudas, nekā uz dēla.

Tā kā meitas atstāja savas mājas, lai dzīvotu ar savu vīru ģimenēm, laulība bieži bija viņām traumatiska:

- 시집살이 고추같이 맵다. Burtiski: Dzīve vīra mājā ir rūgta kā pipari.

Jaunas sievas, protams, centās iepriecināt savus vīrus, bet vēl svarīgāk, viņām bija jāizpatīk vīra mātēm. Vīra māte kontrolēja saimniecību un bija tiesīga ar kaunu sūtīt līgavu atpakaļ savu vecāku mājās. Humoristiskie korejiešu sakāmvārdi par līgavu vēsta:

- 색시가 시집살이하려면 병어리 삼 년 귀머거리 삼 년 해야 한다. Burtiski – Līgava jaunā vīra mājās trīs gadus mēma, trīs gadus kurla.

- 시어미 미워 똑배기 내붙인다. Burtiski: Sadusmojoties uz vīra māti, sper mala podu.

Līgavai nevajadzētu apvainoties uz aizrādījumiem, vai vispār jebkādā veidā izrādīt savu neapmierinātību, jo pēc tam viegli par to nožēlos:

- 여자가 고집이 세면 팔자도 세다. Burtiski: Kad sieviete ir stūrgalvīga, viņas liktenis ir nelaimīgs.

Ja jau līgavai nav jebkādu tiesību kritizēt kaut ko vīra mājā, līgavai vienkāršāk kļūt kurlai un mēmai. No otras puses, šāda situācija jaunajās ģimenēs saskatāma tikai no sākuma. Pēc iedzīvošanas jaunajās mājās attiecības ar vīra māti uzlabojas. Māte atzīst to, ka līgavas palīdzība māju darbos ir ļoti nepieciešama. Jauno sievu sāk vēl vairāk cienīt un mīlēt pēc bērnu piedzimšanas (Choi Jae- Sok, 2011: 9).

2.2.3. Vīrieša un sievietes pienākumi

Konfuciānisma ideoloģijā, kurai seko korejēši, ir strikti nodalīt vīrieša un sievietes pienākumus. Vīrieši strādāja ārpus mājām, strādāja laukos, pelnīja naudu. Savukārt sievietes bija mājsaimnieces, nodarbojās ar vērpsanu, aušanu, ēdiena gatavošanu (Clark W. Sorenson, 2017: [Interneta resurss]).

Tālāk piedāvātos sakāmvārdos aplūkojams, kādas īpašības ikdienā bija vērtīgas sievietē un vīrietī:

- 남자는 배짱이요 여자는 절개다. Burtiski: Vīrietim – neatlaidība, sievietei – padevība.

- 남자는 하늘이고 하늘이고 여자는 땅이다. Burtiski: Vīrietis – debesis, sieviete – zeme.

- 남자는 의리가 생명이다. Burtiski: Vīrieša dzīve – pienākuma apziņa.

- 가난해져야 아내의 어짐을 알게 된다. Burtiski: Savas sievas labsirdību iepazīsi, kad kļūsi nabags.

- 남편이 하자면 따른다. Burtiski: Kad vīrs pasaka – sieva tam seko.

- 죽어도 시집 울타리 밑에서 죽으라. Burtiski: Mirsti, bet pie vīra mājas.

- 먹지 않는 종과 투기 없는 아내. Burtiski: Vergu - neizsalkušo, sievu – negreizsirdīgu.

Autore piedāvā iepazīties ar korejiešu sakāmvārdiem par ģimeni un vīrieša sievietes attiecībām, kuri nes sevī īpašo humoru, kurš nebūtu tik raksturīgs latviešu sakāmvārdos:

- 알 수 없는 것은 부부 관계라. Burtiski: Ko nekad nevar saprast – attiecības starp vīru un sievu.

- 개에게는 실토해도 부인에게는 실토 말라. Burtiski: Izkrati sirdi ar suni, bet ne ar sievu.

Nozīme: Vīrieši sievieti uztver, kā pļāpīgas būtnes.

- 남자 버릇이 개 버릇이다. Burtiski: Vīriešu paražas – suņu paražas.

Nozīme: Ir domāts, ka vīrieši bieži vien aizskatās uz citām sievietēm.

- 암탉 운다. Burtiski: Vista dzied.

Nozīme: Ir domāts, ka mājās dzied sieva.

- 곱다 하니 분칠하고 달려 든다. Burtiski: Pateiksi viņai, ka viņa ir skaista, un viņa vēl vairāk sāks uzbāzties.

- 얹지 않았으면 인기 째색이겠다. Burtiski: Nebūtu seja šķība, būtu skaistule.

- 간다 간다 하면서 아이 셋 낳았네. Burtiski: Kamēr teica: 'iešu prom, iešu prom', trīs bērņus piedzemdēja.

2.3. Bagātība kā vērtība korejiešu un latviešu sakāmvārdos

Par naudu ir daudz sakrautu sakāmvārdu un izteicienu. Par to svarīgumu un spēcīgumu, par to, cik grūti ir nopelnīt, bet viegli tērēt, par parādniekiem un naudas kaitīgo ietekmi. Naudas vērtība ir aktuāla visai pasaulei, ne tikai Korejai. Šī iemesla dēļ, šajā nodaļā tiks salīdzināti korejiešu un latviešu sakāmvārdi par naudu, lai noteiktu katrai tautai raksturīgāko.

Neapšaubāmi, par naudu nevar nopirkt laimi, draudzību, mīlestību u.c. Tajā arī slēpjas cilvēka diženums. Spēja pretoties naudas visvarenībai. Apziņa, ka par naudu nevar nopirkt visu, abām tautām ir viennozīmīga. To pierāda sekojošie sakāmvārdi:

- 돈으로 행복을 살 수는 없다. Burtiski: Par naudu laimi nenopirksi
- 돈이 세상에서 최선의 것은 아니다. Burtiski: Nauda nav labākā lieta šajā pasaulē.
- Par naudu visu var dabūt, tik tēvu un māti vien ne.
- Par naudu visu var nopirkt, izņemot prātu un veselību.

Līdz šim pieminētie sakāmvārdi nebūtu vienīgie, kas ir līdzīgi pēc nozīmes. Piemēram, šie sakāmvārdi par naudas aizņemšanos starp draugiem arī var kalpot par prototipiem viens otram:

- 돈을 빌려주면 친구를 잃는다. Burtiski: Aizdod naudu un pazaudē draugu.
- Draugam dosi – no ienaidnieka atprasīsi.

Jēga ir viena un tā pati abiem sakāmvārdiem. Tomēr korejiešiem šo sakāmvārdu var saprast nedaudz plašāk. ”잃는다” nozīmē „pazaudēt”. „Drauga pazaudēšana” var vienkārši nozīmēt, ar parādnieku kontakta apraušanu, vai izvairīšanās no atbildības parādnieka pazušanu. Savukārt latviešu versijā pievienota stiprāka nianse par to, ka draugs var pat kļūt pat par ienaidnieku uz visu dzīvi.

Turklāt, ir atradušies arī tādi sakāmvārdi, kas ir ne tikai identiski pēc nozīmes, bet arī līdzīgie vai pat vienādi pēc izmantotiem salīdzinājumiem un tēliem:

1)

- **푼돈을 아끼면 큰돈은 저절로 모인다.** Burtiski: Rūpējies par sīknaudu, un liela nauda parūpēsies pati par sevi.

- Kas kapeiku netaupa, pie rubļa netiek.

2)

- **돈이면 귀신도 쓴다.** Burtiski: Par naudu kaut velnu izmanto.

- Par naudu pat velns danco.

3)

- **황금 열쇠는 모든 문을 연다. 돈이면 안 되는 것이 없다.** Burtiski: Zelta atslēga visas durvis atver. Ja ir nauda, nav neiespējamā.

- Zelts ir pasaules atslēga.

No pirmā piemēra un tajā saskatāmo abu tautu pacietību un pieticību, mēs nonākam līdz 2. un 3., un tajā redzamo naudas kultu. Tagad vērsīsimies pie sakāmvārdiem, kuros skaidri būs redzama korejiešu īpašā attieksme pret naudu, un kaislīgā tieksme kļūt bagātam, ko nevarēs pateikt par pasīvāku latviešu attieksmi.

Ielūkojoties latviešu un korejiešu vēsturē, var teikt, ka naudas kults un naids pret nabadzību korejiešiem ir daudz stiprāks nekā latviešiem. Kas ar to ir saistīts?

„Ilgu laiku, korejiešu senči dzīvoja lielajās ekonomiskajās grūtībās sakarā ar klimatiskajiem apstākļiem, dabas resursu trūkuma. Šī apziņa izpaužas sakāmvārdos par nabadzību:

- **가난이 죄다.** Burtiski: Nabadzība ir vainīga.

- **보릿고개가 태산보다 높다.** Burtiski: Bada sezona pavasarī ir grūtāka, nekā kāpjot augstā kalnā.

Senču korejieši, kuri cieta no bada un ekonomiskajām grūtībām paredzēti sākuši dievināt naudu. No citas puses cilvēki, kuri dievina bagātības ir dabiski jūtīgi pret peļņu un zaudējumiem. Naudas kulta koncepcija un peļņas orientēta koncepcija pārraidīta sakāmvārdos:

- 돈이 없으면 적막강산이요 돈이 있으면 금수강산이라. Burtiski: Bez naudas, tie ir vientuļi kalni un upes, ar naudu tā ir skaista valsts.

- 돈이 장사라. Burtiski: Nauda ir spēks.

- 꽃은 목화가 제일이다. Burtiski: Labākā puķe ir kokvilnas puķe (jo kokvilna dod peļņu)”: (Sonh Ho-Min, 2006: 77,78).

Dievinot naudu, korejieši ne reti arī noniecina lietas, kam ir zema cena.

- 싼 게 비지떡이다. Burtiski: Ja pērc lēto, izmet ārā naudu.

Neskatoties uz šādu, kā varētu likties no pirmā acu skatiena, aklu naudas godināšanu, korejieši ļoti labi apzinās, ka liela bagātība ne tikai var risināt problēmas, bet arī veicināt to rašanos. Par to liecina sekojošs sakāmvārds:

- 돈이 많으면 걱정도 많다. Burtiski: Daudz naudas, daudz uztraukuma

Kāpēc korejiešiem ir tik svarīgi kļūt par bagātiem? Jo šajā mentalitātē ne pēdējo vietu aizņem sejas saglabāšana un veicināšana. Korejiešu sabiedrībā ir neiespējami dzirdēt Eiropā bieži sastopamo frāzi: „Vienalga, ko par tevi domā citi”. ”Ko padomās citi” ir pirmais, kas ienāks korejietim prātā pirms viņš rīkosies.

„Korejiešiem seja tiek uzskatīta par ļoti svarīgu sastāvdaļu personu attiecībās. Seja, aziātu koncepcijā atšķiras no lepnuma. Lepnums, kā daļa no koncepcijas ir fokusēta uz tā, cik vērtīgs tu pats par sevi jūties. No citas puses, svarīgi ir tas kā citi cilvēki tevi novērtē. Ir daudz sakāmvārdu piemēru, pēc kuriem var saprast, ka jebkura slāņa pārstāvjiem bija svarīgs tas, kā uz viņiem skatās citi”: (Sohn Ho-min, 2006: 82)

Kā tas saistīts ar bagātību? Jo bagātāks tu esi, jo savādāk cilvēki uz tevi skatās, jo vairāk tev sabiedrībā atļauts, jo vairāk tev ir iespēju.

- 가문 덕에 대접받는다. Burtiski: Ģimenes mantojuma dēļ, pret viņu ir laba attieksme.

- 가난할수록 기와집 짓는다. Burtiski: Jo nabadzīgāks esi, jo labāk māju celsi.

„Korejiešiem sejas saglabāšana nav tikai formalitāte, kas ignorē peļņu. Drīzāk, tas ir psiholoģiski motivēta uzvedība, kas palielina peļņu vai aizsargā savu sociālo statusu. Situācijas, kad peļņa vai labums ir problēma, var iedalīt ilgtermiņa un īstermiņa situācijām. Ir daudz korejiešu sakāmvārdu, kas norāda, ka īstermiņa labums un tūlītējs iepriecinājums ir svarīgāks par kavēto labumu.

• 나중에 꿀 한 식기 먹으려고 당장 몇 한 가락 안 먹을까. Burtiski: Labāk gūt īrisa konfekti tagad, nekā podu ar medu pēc tam” (Sohn Ho-min, 2006: 83).

Korejiešiem nauda ir svarīga šeit un tagad. Nākotne nav paredzama, tāpēc rezultāts ir jāsasniedz pēc iespējas ātrāk. Vai latviešu sakāmvārdos mēs atklājam to pašu? Otrādi, Latvijā, kā arī citas Eiropas valstīs ir pieņemts taupīt. Jo taupīšana veicinās labāko nākotni. Ir pietiekami ielūkoties latviešu sakāmvārdos, lai saprastu to:

- Krāj rudenī, tad būs ziemā.
- Taupi maizi, netaupi darbu!
- Taupi jaunumā, tad būs vecumā.
- Jaunībā krāsi – vecumā ņemsi.
- Ko jauns sataupīsi, to vecs atradīsi.

Bez taupīšanas un krāšanas, latviešu sakāmvārdos atklājas vēl daudz citas gudrības, ko korejiešu sakāmvārdos autorei nenācās sastapt. Piemēram sakāmvārds „viegli iegūts – viegli aiziet” dod priekšroku smagajā darbā pelnītai mantai, nekā ar veiksmes palīdzību iegūtam.

Latviešu sakāmvārdos re reti ir uzsvērts, ka bagāti cilvēki kļūst par augstprātīgiem un skopiem:

- Drīzāk no zoss auzu dabūsi nekā no bagāta palīdzību.
- Skopums – vislielākā nabadzība.
- Tam jau roka trīc, otram dodot.
- Jo vairāk ir, jo vairāk gribas.
- Kungam kunga vēders, bez pūra nepiepildīsi.

2.4. Reliģijas vērtība korejiešu sakāmvārdos

Korejas vēsturei ir 5000 gadi. Tās nacionālā kultūra sastāv no māņticīga Šamanisma, Konfūcija mācības, Būdas dogmatisma un daudzām citām kustībām un virzībām cilvēka garīgajā dzīvē. Un tas viss atspoguļojas tādās folkloras pērlēs kā sakāmvārdi, parunas.

2.4.1. Šamanisms

Lielāka daļa korejiešu atzīst šamanismu, ka zemās klases reliģiju. Kā arī viņi tic, ka tā ir novecojusi reliģija, kura nesakrīt ar mūsdienu pasaules idejām. Pat ja šīs perspektīvas ir pareizas, tomēr, Korejieši stājas priekšā neizprotamam sociālam fenomenam. Pirmkārt, kāpēc arī mūsdienu Korejā vēl joprojām ir tik daudz šamanu (Choi Joon Sik, 2011: 95-97) ?

Var teikt droši, ka Korejieši sekoja šamanismam visas savas vēstures gaitā. Korejiešu reliģijas vēsture rāda, ka ārzemju reliģijas, ieskaitot Budismu, Konfuciānismu un Kristietību, atnāca uz Koreju un dominēja. Tomēr, šamanisms nekad nebeidza pastāvēt. Korejiešu cilvēki ir tuvāki šamanismam, nekā jebkurai citai reliģijai. Korejiešiem, Šamanisms ir kā „pēdējās iespējas” reliģija. Tas labi attēlots viena Korejas misionāra apgalvojumā Čoson dinastijas laikā: „Korejieši domā kā budisti, un seko Konfuciānisma dzīves veidam. Bet, kad viņiem ir nepatikšanās, viņi iet pie 무당[mudan]. Šis modelis nav mainījies līdz pat mūsdienām (Choi Joon Sik, 2011: 95-97).

Ja ticība Dievam nav tik viennozīmīga starp korejiešiem, tad to pašu nevar teikt par māņticību, kas pat līdz šim spēlē lieku lomu korejieša ikdienā.

Daudzi lauku korejieši pat līdz šim tic virtuves, mājas, akmeņu, veco koku un mirušo garus. Vecie korejieši pat dievināja garus, kuri dzīvoja kūtsmēslu rīsa laukos un smirdošās nojumu bedrēs (Choi Joon Sik, 2011: 95-97).

Katrā ciemā dzīvoja sava šamane (Korejā šamaņi bija sievietes). Šamanes templis ar dakstiņu jumtu izcēlās staro zemienes lauksaimnieku būdām (Choi Joon Sik, 2011: 95-97).

Mudan templis bija vieta, kur sazinājās ar gariem un mirušajiem. Šamane pareģoja nākotni, skaidroja sapņus un palīdzēja lauku iedzīvotājiem sazināties ar radiniekiem no pazemes. Viņai maksāja ar naudu, ar apģērbu vai ar graudiem (Choi Joon Sik, 2011: 95-97).

- 무당네 뒤집에서 살았나. Burtiski: Dzīvo blakus mudan mājai.

Nozīme: Jebkas, kas notiks tavā dzīvē, būs labi, jo dzīvo blakus mudang mājas.

Ja tautas medicīna nepalīdzēja, cilvēki vērsās pie Mudan, kura varēja atrast kontaktu ar gariem, kuri izplata slimības. Šamanes vēl joprojām ir autoritātē, kā tradicionālie dziednieces (Choi Joon Sik, 2011: 95-97):

- 감기에 걸리면 과일을 많이 먹어라. Burtiski: Saaukstēšanas laikā ēd daudz augļus.
- 감기에 걸렸을 때 찬물을 먹지 말라. Burtiski: Saaukstēšanās laikā, nedzer aukstu ūdeni.
- 감기 몸살 때 인삼, 산삼, 녹용을 먹으면 죽는다. Burtiski: Ja saaukstēšanās laikā lietot kultūras žeņšeņi, savvaļas žeņšeņi un ragus, nomirsi.
- 감기에 걸리면 콩나물국과 굴이 좋다. Burtiski: Saaukstēšanas laikā ēd pupiņu asni un mandarīnus.
- 삶은 밤을 많이 먹으면 살찐다. Burtiski: Ja ēst daudz vārīto kastaņu, paliksi resns.
- 가슴에 손 얹고 자면 좋은 꿈을 꾀다. Burtiski: Ja guļot liksi rokas uz krūtīm, sapņosi labus sapņus.
- 허리 아픈 데는 족제비가 좋다. Burtiski: Kad sāp mugura, labi ēst Sibīrijas zebiekstes gaļu.
- 환자가 거울에 보면 죽는다. Burtiski: Ja saslimušais paskatīsies spogulī – nomirs.

(Korejiešu māņticības izteicieni: Lim Sudžon, 2003: 332;336)

Maģija un zīlēšana bija plaši izplatīta, bet burvji un šamanes tika uzskatīti zemākās klases pārstāvjiem. Šamaņu „aktivitātes” nebija atzītas ar konfuciānisma mācību. Tabu un māņticība Korejā sakņojas ar cilvēka morāli, pateicoties konfuciānisma kanoniem, budistu dogmām vai šamaņu ticībām (Vladimir Kim/Владимир Ким, 2014: [Interneta avots]).

Tālāk autore piedāvā aplūkot interesantus māņticības izteikumus no Korejiešu tautas zelta izteikumu” krājumā:

- 개가 문 앞에 땅을 파면 그 집주인이 죽는다. Burtiski: Ja suns rok bedri pie saimnieka mājas durvīm – viņš nomirs.
- 개가 풀을 먹으면 비가 온다. Burtiski: Suns ēd zāli – būs lietus.
- 겨울에 눈이 많이 오면 풍년이 든다. Burtiski: Ja ziemā ir daudz sniega, būs ražīgs gads.
- 고양이가 낮을 잘 씻으면 그 날 손님이 온다. Burtiski: Ja kaķene mazgājas, šodien nāks ciemiņi.
- 밤에 손톱을 깎으면 가난해진다. Burtiski: Ja pa nakti griezti nagus, paliksi nabags.
- 남자 이마가 넓으면 마음을 너그럽게 쓴다. Burtiski: Ja vīrietim plata pierē, viņš nav skops.
- 속눈썹이 길면 잠이 많다. Burtiski: Kam garas skropstas, tas daudz gul.
- 어려서 코 흘리면 유복한다. Burtiski: Ja bērniņa bija daudz puņķu, dzīvē būs veiksmīgs.
- 혼례 날 그릇을 깨면 불길하다. Burtiski: Sasist traukus kāzu dienā – uz nelaimi.
- 초저녁에 닭이 울면 불길하다. Burtiski: Ja agrā vakarā sāks dziedāt gailis – būs bēda.

(Korejiešu māņticības izteicieni: Lim Sudžon, 2003: 332-340)

2.4.2. Konfuciānisms

6. gadsimtā p.m.e. Konfūcija dibināts Konfuciānisms, ir vairāk morāles kodekss, nekā reliģija (Facts about Korea, 2010: 195).

Konfuciānisms pastiprināja ētiskos principus, kuri ir lietderīgi sabiedrības sakārtojuma saglabāšanā zem centralizētās valdības kontroles. Galvenais konfuciānisma pieņēmums tas, ka cilvēki iemācās būt lojāli pret viņu valdniekiem, cienīt savus vecākus, būt godbijīgiem pret brāļiem un māsām, uzturēt attiecības ar sievu vai vīru, būt godīgiem pret saviem draugiem, šajā

gadījumā konfliktu skaits samazināsies un harmoniska komunikācija uzvarēs (Don Baker, 2008: 45).

Šajos sakāmvārdos ir novērojamas morālas vērtības svarīgums, nekā reliģiska ticība kaut kam pārdabiskam, kas izriet no konfuciānisma mācības:

- 강원도 불공 기도를 말고 지나가는 거지나 박대 말라. Burtiski: Variet neupurēt Būdai no Kanvondo (Korejas Austrumu province), bet neaizainojiet klaiņoto ubagu.

Nozīme: Ne tik svarīgi ir reliģiski rituāli, kā vienkārša cilvēcība.

2.4.3. Budisms

Budisms ir ļoti disciplinēta filozofiskā reliģija, kura uzsver personas pestīšanu caur atdzimšanu nebeidzamā reinkarnācijas ciklā (Facts about Korea, 2010: 193).

No budisma arī izriet priekšstati par sokrālo dzīvi, likteni vai karmu, ko redzam visvairāk korejiešu sakāmvārdos par reliģiju:

- 팔자는 독에 들어가서도 못 피한다. Burtiski: Jūs nevarat slēpt savu likteni, neskatoties uz savu slimību.

Nozīme: Neskatoties uz to, cik gribās izvairīties, jūs nevarat izvairīties.

„Burtisks tulkojums vārdam 팔자 [phaɭdʒa] ir „astoņi burti”. Tie nozīmē dzimšanas gadu, mēnesi un dienu. Daudzi korejieši tic, ka šie 8 cipari spēj pareģot likteni. To pašu saka zīlnieces, kombinējot šos datus (Vladimir Kim/Владимир КИМ, 2014: [Interneta avots]).

Korejiešu uzticību liktenim, mundrumu un samierināmību var saskatīt stāstā par sirmgalvi un viņa zirgu:

„Dzīve, kā sirmgalvja zirgs. 새옹지마 [seondžima]

Jūs nekad nevarat zināt, ar ko viss beigsies. Vacā ķīnieša zirgs aizbēga, un kaimiņi sāka viņu žēlot. Uz ko sirmgalvis teica:

- Kurš zina? Varbūt tā ir laba zīme priekš manis.

Pēc pāris dienām, zirgs atriezās citādāks, stiprāks nekā bija. Laucinieki apsveica sirmgalvi un ko viņš atbildēja:

- Kurš zina? Varbūt tas kļūs par ko šausmīgu priekš manis.

Pēc dažām dienām sirmgalvja vienīgais dēls salauza kāju, jānot šo zirgu. Kaimiņi pārdzīvoja par šo notikumi, uz ko vecais ķīnietis atkal atbildēja:

- Varbūt tā ir laba notikumu gaita.

Visi domāja, ka vecais vienkārši ir pazaudējis prātu no nelaiemes.

Pēc pāris dienām sākās karš. Visus ciema puisus piesauca armijā, un lielākā daļa no viņiem gāja bojā. Sirmgalvja dēls bija atbrīvos, jo salauza kāju. Tāda ir dzīve. Kā sirmgalvja zirgs.”: (Vladimir Kim/Владимир Ким, 2014: [Interneta avots])

„Ideja par likteni bieži atspoguļojas korejiešu sakāmvārdos. Šis viedoklis izriet no Budisma, un ir kā paskaidrojums par to, kāpēc cilvēkiem ir tik daudz jācieš.

- 제 팔자 개 못 준다. Burtiski: Neviens nevar atdod savu likteni savam sunim.

- 이고 지고 가도 제 복 없으면 못산다. Burtiski: Pat ja iedos lielu pūru, viņa nebūs laimīga bez veiksmes.”: (Sohn Ho-min, 2006: 80)

Pēc fatālisma - ticības liktenim, sekojoši nonākam pie sekulārisma - ticība dzīvei pēc nāves, kas arī izriet no Budisma.

„Ir daudzi sakāmvārdi, kas parāda korejiešu attieksmi par ideju dzīvot pēc nāves. Pēc šiem sakāmvārdiem var secināt, ka korejiešu cilvēki labāk izvēlas dzīvot uz zemes.

- 거꾸로 매달아도 사는 세상이 낫다. Burtiski: Pat ja mēs karājamies ar kājām gaisa, laibāk dzīvot šajā pasaulē.

- 죽은 석승(石崇)보다 산 돼지가 낫다 Burtiski: Dzīva cūka ir labāka par nomirušu Budistu mūku.”: (Sohn Ho-min, 2006: 80).

Neskatoties uz to, ka budisms joprojām ir viena no valdošajām ticībām Korejā, kāpēc korejieši noraida sakrālo dzīvi? Liela nozīme ir Anti-Budisma straumei Koreja Choson laikā.

Korjo Dinastijas (918–1392) valdnieki atbalstīja arvien vairāk budismu. Korjo dinastijas laikā, budistu māksla un arhitektūra turpināja uzplaukt ar nepārprotamu atbalstu no aristokrātu puses. Arī Tripitaka Korejana bija izgatavota šajā periodā. Kad Ji Songje (Yi-Seong-gye), Čoson dinastijas (1392 - 1897) dibinātājs, proklamēja sevi kā valdnieks 1392, viņš mēģināja novērst jebkādu Budisma ietekmi valdībā, un adoptēja Konfuciānismu, kā vadošu principu morālē. Čoson laikā jebkādi centieni atdzīvināt budismu stājas Konfuciānisma zinātnieku un ierēdņu opozīcijas priekšā (Facts about Korea, 2010: 194-195).

„Nievājoša attieksme pret budistu mūkiem valdīja galvenokārt Čoson laikos, kad Budistu mūki bija vainojami korupcijā. Tādējādi, mūki parasti bija kritikas vai izsmieklupuri. Šis nicinājums atspoguļojās šajos sakāmvārdos:

- 부처를 위해 불공하나 제 몸을 위해 불공하지. Burtiski: Kaut Buda aizlūdza par Budas, viņš ir necienīgi manu ķermeni.
- 불알 차인 중놈 달아나듯. Burtiski: Bēg prom kā mūks, kam iesita pa bumbām.”: (Sohn Ho-min, 2006: 79)

Lim Su sakāmvārdu krājumā arī ir daudz atradāmo anti-budisma sakāmvārdu:

- 절이 망하러니까 새우젓 장사가 들어온다. Burtiski: Kad templis zaudē savu svētību, tur var ienākt arī sālītu garneļu tirgotāji.
- Nozīme: Budistu mācība aizliedz lietot uzturā gaļu, zivis, un nogalināt jebkādu dzīvo būtni.

- 가을 중 싸대듯. Burtiski: Skraida, kā mūks rudenī pa mājām.

Nozīme: Rudenī, pēc ražas salasīšanas, mūki staigā pa mājām un vāc ziedojumus.

- 길에서 중을 만나는 것은 불길한 징조다. Burtiski: Satikt mūku uz ielas – slikta zīme.

2.4.4. Kristietība

Tikai pie 18.gadsimta beigām Kristietība ienāca Korejas pussalā un iedeva Korejiešiem jaunas opcijas, lai risinātu savas problēmas. Kristietība un jaunas reliģijas, kas sekoja tai, sniedza

jaunas atbildes, lai risināt tādas tradicionālas problēmas, ka ļaunā esamība šajā pasaulē un nespēja pretoties tam (Don Baker, 2008: 58).

Iespējami kristietības ietekmēti sakāmvārdi:

- 예수만 믿는다고 천당 가나 마음을 고쳐야 천당 가지. Burtiski: Vai tad paradīzē nokļūst tas, kurš tic Jēzum, vai tas, kurš labo savu dvēseli?

Nozīme: Ne tik svarīgi ir reliģiski rituāli, kā vienkārša cilvēcība.

- 예수만 믿으면 천당 가나 제 마음이 좋아야 천당 가지. Burtiski:

Vai tad paradīzē nokļūst tas, kurš tic Jēzum? Paradīzē nokļūst tas, kam labsirdīga sirds.

- 하느님을 따르면 죽은 뒤에 영화롭고 아름다운 복을 받는다. Burtiski: Ticēsi

Dievam, būsi laimīgs tajā pasaulē.

Nozīme: Tici Dievam, un pēc nāves būs miers.

- 이 덕 저 덕 다 하늘 덕이라. Burtiski: Un tas, un otrs – viss ir labumi no debess.

Nozīme: Viss, kas notiek uz Zemes, notiek ar Dieva palīdzību.

SECINĀJUMI

Sakāmvārds funkcionē, lai atspoguļotu patieso sabiedrības raksturu. Jau no seniem laikiem, korejieši pārraidīja savu gudrību jaunajām paaudzēm ar tēlaino izteicienu palīdzību, lai sniegtu morālu pamācību ar dziļāku domu. Varētu domāt, ka sakāmvārdi veidojās tikai pagātnē, jo tie parāda, kā cilvēki domāja un dzīvoja agrāk. Tomēr jauni sakāmvārdi veidojas arī mūsdienās.

Korejiešu sakāmvārdos ir sastopami neskaitāmi daudz tēlu un simbolu. Biežāk sastopamie ir zooloģiskie tēli un cilvēka ķermeņa daļas.

Korejieši ir "darbaholiķi". Korejiešu sakāmvārdi par darbu ir motivējoši, ar aicinājumu būt mērķtiecīgiem un neatlaidīgiem. Tomēr ilgi nebeidzamā nabadzība Korejas vēsturē, ierobežojumi attiecībā uz sociālo statusu, apspiešana valdībā, izskaidro sakāmvārdos bieži pamanāmo pesimistisko nokrāsu.

Korejā cilvēki ciena un lepojas ar savu valodu. Savos sakāmvārdos tauta uzsver: svarīgi nav tas, ko tu pateiksi, bet kā tu pateiksi.

Korejiešu kultūru var attiecināt pie kolektīvisma kultūrām, kur akcentējas grupas un sabiedrības mērķi, personīgo sasniegumu vietā. Korejiešu cieņa un pieķeršanās savai valstij, izriet no Konfuciānisma mācības, kur kolektīvismam ir būtiska vērtība, kas veicina patriotismu.

Sakāmvārdos par ģimeni svarīgākais ir cieņa: bērniem pret vecākiem un sievietēm pret vīriem. Izņemot mājsaimniecības prasmes, sievietēm no seniem laikiem līdz pat mūsdienām skaistumu izceļ kā būtisko vērtību. Tam pierādījums – korejiešu sakāmvārdi par sievietes jaunumu un skaistumu. Darba gaitā autore arī atrada daudz sakāmvārdu par ģimenes dzīvi ar humoristisko nokrāsu.

Nauda, kā neaizstājams līdzeklis, ir vērtīga jebkurā pasaules galā. Ar ko nauda ir svarīgāka Korejā, nekā Latvijā? Salīdzinot korejiešu un latviešu sakāmvārdus, var secināt, ka Korejā naudas kults ir stiprāks. Nepalikt par nabago, nozīmē saglabāt savu seju Korejas sabiedrībā. Šī sejas saglabāšanas ideja arī izriet no Konfuciānisma. Atšķirībā no taupīgajiem latviešiem, korejiešiem ir svarīga tūlītēja peļņa.

Priekš korejiešiem reliģija, kā ticība Dievam vai kaut kam pārdabiskam, nebūtu noteicošais. Sakāmvārdos bieži tika uzsvērts, ka budisma rituāli, upuri, ticība Dievam, nebūti tik svarīgi, kā vienkārša cilvēcība. Tajā pašā laikā mēs sastopam pretrunu, ja atceramies, cik bieži Korejieši

vēršas pie šamanīem problēmu gadījumā. Korejiešu valoda ir tik bagāta ar māņticības izteikumiem, ka neapšaubāmi varam secināt, ka Korejā reliģija vēl joprojām ir vērtīga.

Darba gaitā sagādāja problēmas sakāmvārdu tulkošana latviešu valodā. Interpretēšanas sarežģījumi radās kultūru dažādību iemeslu dēļ, kas izraisa būtiskas atšķirības arī valodā. Korejiešu valodā ir vairāki vārdi, kuriem nav iespējams atrast precīzu tulkojumu. Visbiežāk tie bija korejiešu vietu, sabiedrības slāņu, specifisko tēlu nosaukumi. Korejiešu sakāmvārdu interpretēšana bija sarežģīta, bet iespējama. Netulkojami vārdi tika atstāti transkripcijā uz latviešu valodu. Piemēram, augstākās sociālās klases nosaukumam - 양반 [janban], nav ekvivalenta latviešu valodā. Tāpēc tas tika rakstīts pēc piemērotāka izrunas principa. Kā arī, piemēram, kalna nosaukums 백두산 [pektusan], arī netika pārveidots.

Autore arī piefiksēja, ka vārdu krājums, pēc iepazīšanās ar konkrētas tematikas sakāmvārdiem, būtiski paplašinās.

Veicot pētījumu otrajā daļā, hipotēze apstiprinājās: Dzimtene un tauta, ģimene, bagātība un reliģija ir noteicošās pamatvērtības Korejas nācijas apziņā un korejiešu sakāmvārdos. Ir vērts papildināt, ka pētījuma gaitā, autore apzinājās, ka noteicošās šīm vērtībām ir Konfuciānisma idejas.

Šis bakalaura darbs varētu būt noderīgs nākotnes pētījumos šajā jomā, kā arī būs saistošs visiem, kas mācās korejiešu valodu un interesējas par Korejiešu mentalitāti, kultūru un vērtībām.

IZMANTOTĀ LITERATŪRA

1. **송재선/Son Song Jae.** *우리말 속담큰사전*. 서울/Seoul: 서문당/ Seomundang, 2006.
2. **Birkerts.P., Birkerte.M.** *Latviešu sakāmvārdi un parunas*. Rīga: Valters un Rapa, 1927.
3. **Choi Jae- Sok.** *Social structure of Korea*. Seoul: JIMOONDANG, 2011.
4. **Choi Joon Sik, Hahm In Hee, Kim Mi Hyun, Kim Young Hoon.** *Understanding Contemporary Korean Culture*. Seoul: JIMOONDANG, 2011.
5. **Don Baker.** *Korean Spirituality*. Honolulu: University of Hawai'i Press, 2008.
6. **Facts about Korea.** Seoul: Published by Korean Overseas Informaton Sevis Ministry of Culture, Sports and Tourism, 2010.
7. **Hwang Kyun Moon.** *A History of Korea*. New York: Palgrave Macmillian, 2010.
8. **Kim Djun Kil.** *The history of Korea*. Santa Barbara, California: Greenwood, 2014.
9. **Milzere Mārīte.** *Latviešu sakāmvārdi un parunas*. Rīga: Zvaigzne ABC, 2007.
10. **Ryu, Tongshik.** *The History and Structure of Korean Shamanism*. Seoul: Yonsei University Press, 2012.
11. **Sohn Ho-min.** *Korean language in Culture and Society*. Hawaii: University of Hawaii Press, 2006.
12. **Ven. Hyewon., David A.Mason.** *An encyclopedia of Korean Buddhism*. Seoul: Unjusa, 2013.
13. **Ким Сокхён.** *Сборник статей по истории*. - „О янбанах.”, Пхеньян: вып.3, 1959.
14. **Лим Су.** *Золотые слова корейского народа*. Санкт-Петербург: Изд. С.-Перербургского университета, 2003.
15. **Толстикова.В., Лим Кю Чер.** *Корейские народные пословицы, поговорки и выражения*. Москва: Изд-тво иностранной литературы, 1958.

SEKUNDĀRĀ LITERATŪRA UN INTERNETA AVOTI

1. **Clark W. Sorenson. Asia Society, Center for Global Education.** „The Value and Meaning of the Korean Family”. 2017. <http://asiasociety.org/education/value-and-meaning-korean-family> [Skatīts: 2017.04.20.]
2. **Difference Between, Descriptive Analysis and Comparisons.** – „Difference between Idioms and Proverbs”. 2017. <http://www.differencebetween.info/difference-between-idioms-and-proverbs> [Skatīts: 2017.04.20.]
3. **Naver 지식백과/Knowledge Encyclopedia.** *천재학습백과 초등 국어 용어사전. 속담.* 2017.
<http://terms.naver.com/entry.nhn?docId=3559250&cid=58583&categoryId=58594>
[Skatīts: 2017.04.20.]
4. **Psychology Wiki.** – „Collectivistic and Individualistic cultures”. 2017.
http://psychology.wikia.com/wiki/Collectivist_and_individualist_cultures [Skatīts: 2017.04.20.]
5. **The Editors of Encyclopædia Britannica.** *Encyclopædia Britannica.* „Yangban, Korean Society”. 2017. <https://www.britannica.com/topic/yangban> [Skatīts: 2017.04.20.]
6. **Владимир Ким.** *Коре Сарам, Записки о корейцах.* - „Корейские пословицы и поговорки”. 2014. <https://koryo-saram.ru/vladimir-kim-korejskie-poslovitsy-i-pogovorki/> [Skatīts: 2017.04.20.]
7. **Петр Каменченко.** *Lenta.ru Путешествия.* – „Между тигром и медведем”. 2017.
<https://lenta.ru/articles/2017/02/06/southkorea/> [Skatīts: 2017.04.20.]

PIELIKUMS

Profesora So Džinsoka (Seo Jin Seok) piedāvātā transkripcija no korejiešu uz latviešu valodu.

burti	zilbes sākums			Apakšējie līdzskani					
	ieteikumi	paraugi		ieteikumi	paraugi		pirms patskaniem	paraugi	
ㄱ	g	고기	gogi	k	석교	sokgio	g	국악	gugak
ㄴ	n	나노	nano	n	간난	gannan	n	안양	Aniang
pirms 이	n	하니	Hani						
ㄷ	d	대덕	Dedok	t	달다	datda	d	달아	dada
							pirms 이 ġ	미달이	midagi
ㄹ	r	로라	rora	l	별	bjol	r	일연	ljon
pēc ㄹ	l	설리	Solli						
ㅁ	m	미모	mimo	m	섬	som	m	남아	nama
ㅂ	b	보부상	bobusang	p	밥	bap	b	밥은	babun
ㅅ	s	소사	sosa	t	갓	gat	s	갓에	gase
(샤,셔,쇼,슈,시)	š	시원	šivon						
ㅇ	-	온유	onju	ng	당	dang	ng'	영애	Jong'e
ㅈ	dž	지조	džidžo	t	낮	nat	dz	낮이	nadzi
ㅊ	č	최치원	čoečivon	t	낮	nat	č	낮이	nači
ㅋ	k	키	ki	k	부엌	buok	k	부엌이	buoki
ㅌ	t	토토	toto	t	밑	mit	t	밑에	mite
							pirms 이 k	밑이	miki
ㅍ	p	포항	pohang	p	앞	ip	p	앞이	ipi
ㅎ	h	하회	hahoe	t	좋다	jotda	-	널은	noun
ㄱ	kk	까꿍	kkakkung	k	밖	bakk	kk	밖이	bakki
ㄷ	tt	떡	ttok						
ㅃ	pp	뽀뽀	ppoppo						
ㅆ	ss	싸이	ssai	t	있다	itda	ss	있음	issum
ㅈ	c	짜장	cadžang						

모음 patskani

<u>burti</u>	<u>ieteikumi</u>	<u>paraugi</u>			
ㅏ	a	가나	<u>gana</u>		
ㅑ	<u>ja</u>	야탑	<u>Yatap</u>		
ㅓ	o	성남	<u>Songnam</u>	<u>tikai</u> 서울 *	<u>Seula</u>
ㅕ	<u>jo</u>	영남	<u>Jongnam</u>		
ㅗ	o	로	<u>ro</u>		
ㅛ	<u>jo</u>	판교	<u>Pangjo</u>		
ㅜ	u	무주	<u>Mudžu</u>		
ㅠ	<u>ju</u>	유성	<u>Jusong</u>		
ㅡ	u	음성	<u>Umsong</u>		
ㅣ	i	기리	<u>Giri</u>		
ㅞ	e	해수	<u>Hesu</u>		
ㅟ	je	개	<u>Gje</u>		
ㅠ	e	세종	<u>Sedžong</u>		
ㅡ	je	예천	<u>Ječon</u>		
ㅢ	<u>oa</u>	과천	<u>Goačon</u>		
ㅣ	<u>oe</u>	돼지바	<u>Doedžiba</u>		
ㅤ	<u>oe</u>	외대	<u>Oede</u>		
ㅦ	<u>vo</u>	수원	<u>Suvon</u>		
ㅧ	vi	무위	<u>Muvi</u>		
ㅨ	<u>ue</u>	웰툰	<u>ueptun</u>		

KOPSAVILKUMS

Bakalaura darbs “Nacionālā vērtību sistēma korejiešu sakāmvārdos” ir veltīts korejiešu sakāmvārdu izpētei. Katrai tautai ir savas nacionālās īpatnības, kuras nevar piešķirt citām tautām. Sakāmvārds ir folkloras materiāls, kurā atklājas šīs īpatnības.

Interese par korejiešu valodas apguvi Latvijā sāka pieaugt tikai šajā desmitgadē. Tas ir galvenais iemesls, kāpēc pētījumu par šo valodu pagaidām nav daudz. Autore izvēlējās korejiešu sakāmvārdus par pētījuma objektu, jo uzskata, ka pilnvērtīga korejiešu valodas apguve bez idiomātisko izteicienu un sakāmvārdu saprašanas ir neiespējama.

Darba mērķis ir izpētīt korejiešu sakāmvārdus un izvērtēt to savstarpēju sakarību ar pieņemtām nacionālām vērtībām – dzimteni un tautu, ģimeni, bagātību, reliģiju.

Darba apjoms ir 48 lapaspuses. Tas sadalīts divās daļās un sešās nodaļās. Pirmajā daļā izskaidrots viss, kas definē korejiešu sakāmvārdus. Otrajā daļā autore izvēlējās četras raksturīgākās korejiešu nacionālās vērtības, un meklēja to atspoguļojumu korejiešu senos sakāmvārdos. Visā darbā kopumā tika izmantoti 156 korejiešu sakāmvārdi.

Tika secināts, ka dzimtene un tauta, ģimene, bagātība un reliģija ir noteicošā nacionālā vērtību sistēma korejiešu apziņā un korejiešu sakāmvārdos.

Atslēgas vārdi: korejiešu sakāmvārdi, korejiešu vērtības, korejiešu kultūra, konfuciānisms, ģimene, bagātība, dzimtene, korejiešu valoda.

SUMMARY

Bachelor paper „The national value system in Korean proverbs” is dedicated to the Korean proverb research. Each nation has their own national characteristics, which cannot be granted to other nations. Proverb is a folklore material that reveals these characteristics.

Interest in Korean language learning in Latvia began to rise only in the current decade. This is the main reason, why the study of this language is still limited. The author chose Korean proverbs as an object of the research, because she believes that serious Korean language studies without learning idiomatic expressions and proverbs are impossible.

The purpose of the research to explore the Korean proverbs and evaluate their correlation with accepted national values - the motherland and the people, family, wealth, religion.

The paper consists of 48 pages. It is divided into two parts and six chapters. The first part explains everything what defines the Korean proverb. In the second part, the author sought the reflection of typical Korean national values in Korean proverbs. Throughout the work as a whole author used 156 different Korean proverbs.

It was concluded that the motherland and the people, family, wealth and religion are the key national value system in Korean mind and Korean proverbs.

Key words: Korean proverbs, Korean values, Korean culture, family, wealth, motherland, homeland, religion, language.